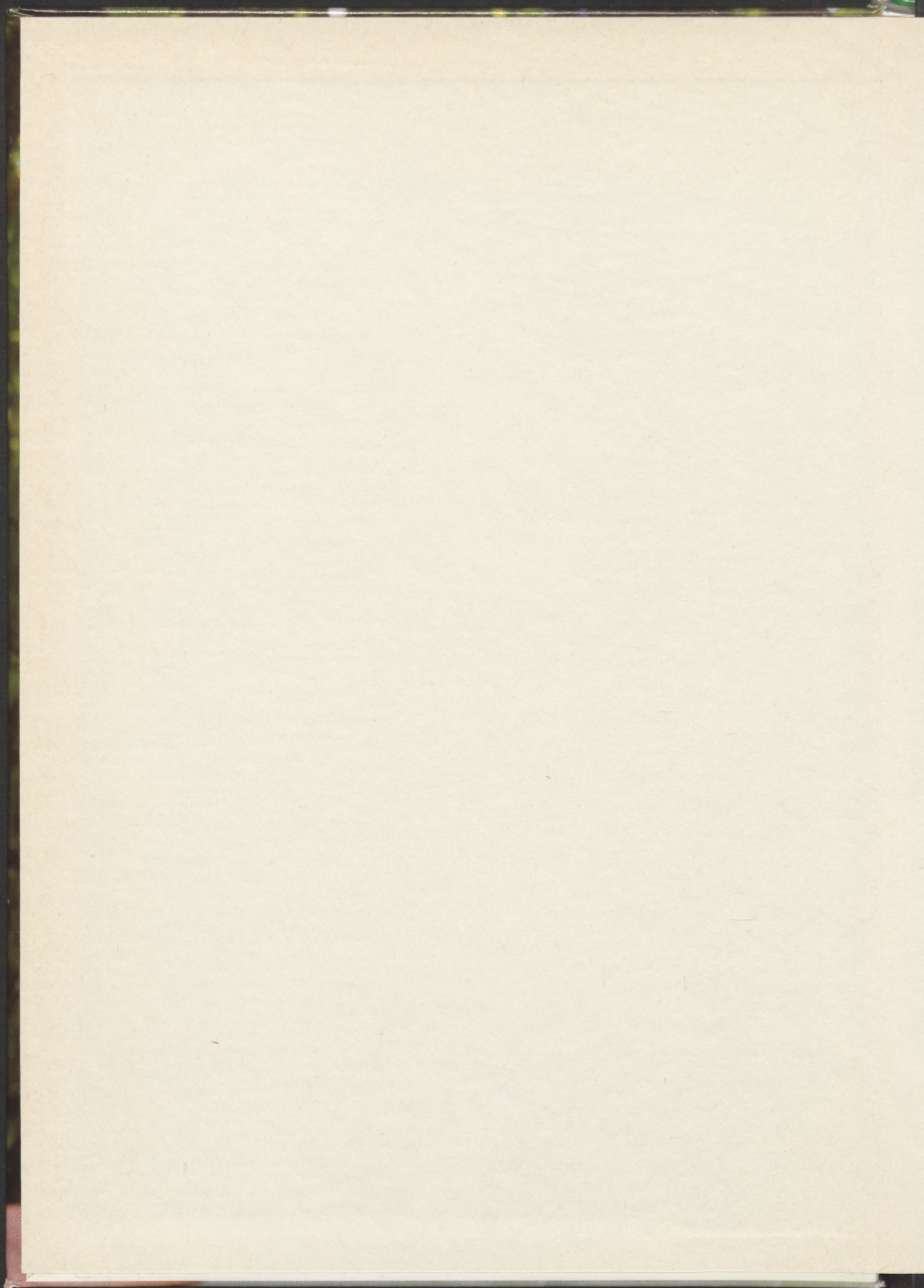
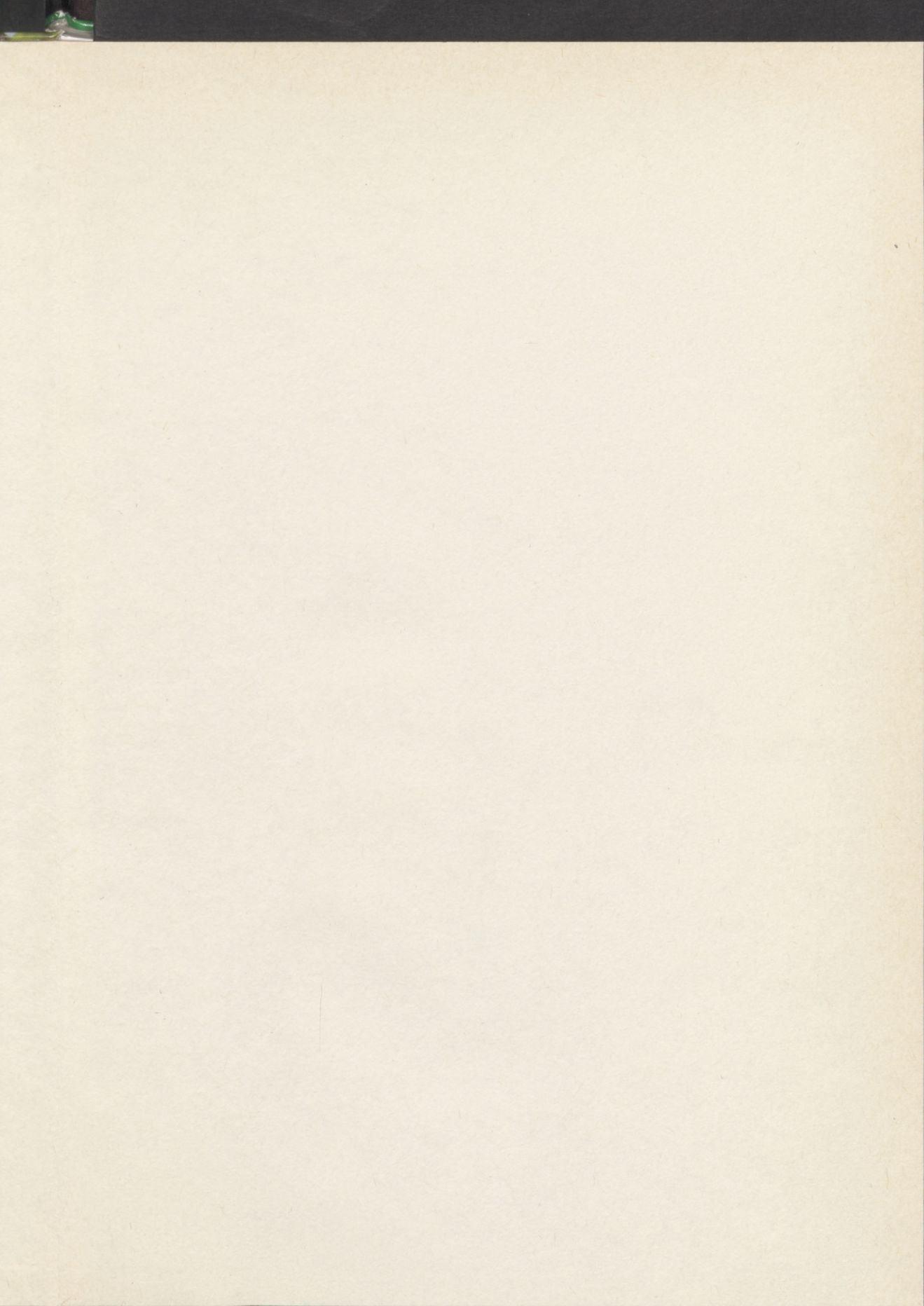

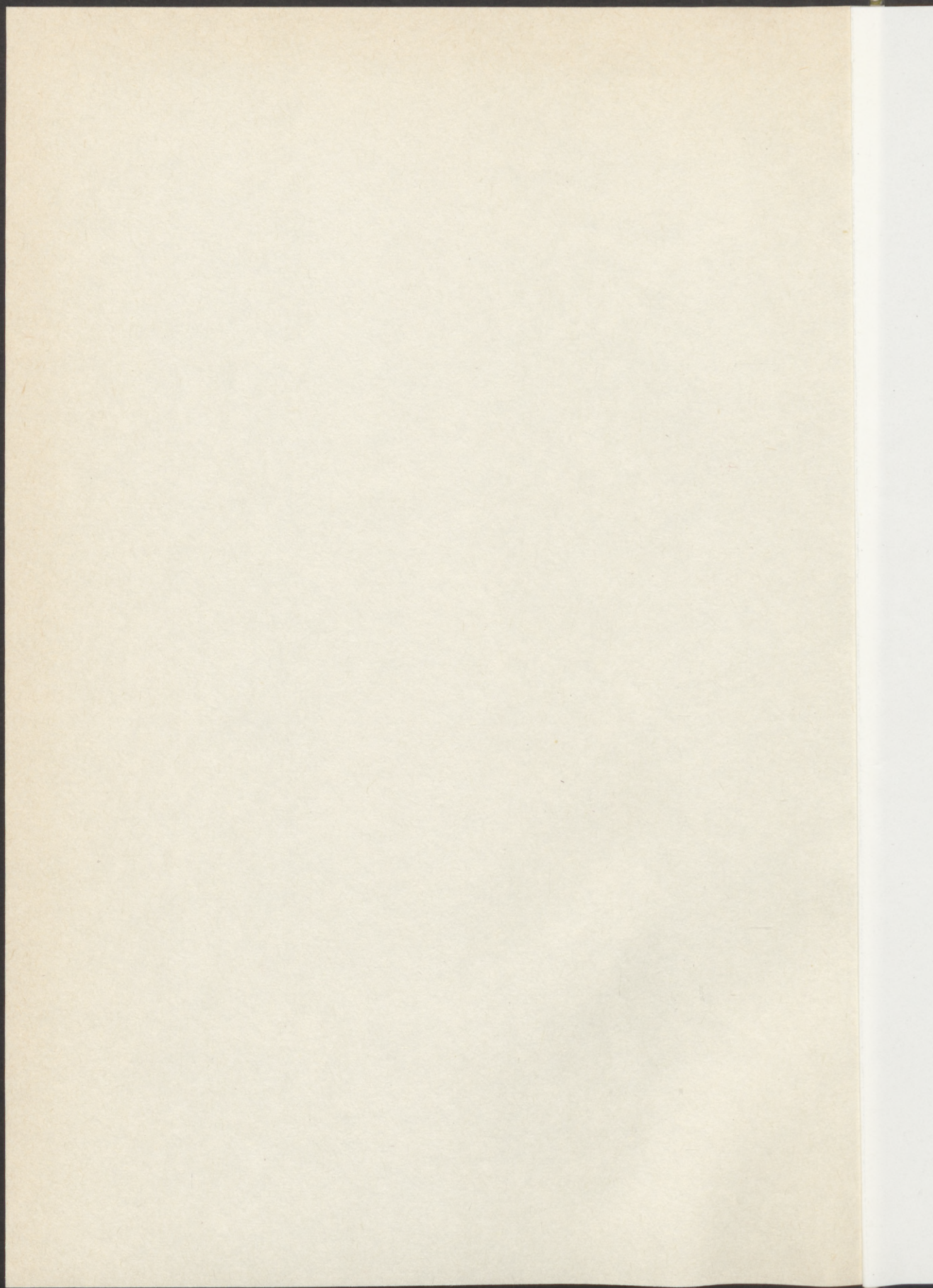
MC
111.578

AKIT
megfest
A SZIVÁRVÁNY

Geizler József festőművész munkássága

Ihász-Kovács Éva – Jákói Attila
AKIT MEGFEST A SZIVÁRVÁNY

(Geiszler József festőművész munkássága)

Budapest
1990

Ezt a közös művet
nagy szeretettel ajánljuk
GEISZLER JÓZSEF
festőművésznak

A szöveget írta és sajtó alá rendezte:
Jákói Attila író
Színes képek: Geiszler József festőművész munkái
Szerkesztésben a szöveget ellenőrizte:
Dr. Érsek Ervin szaktanácsadó

MC 11.578

1991

Készült 2000 példányban
Megjelenik a Cserhát kiadás sorozatában
Kiadja: Cserhát Művész Kör
Szerkesztő: Jákói Attila
ISBN: 963 04 0381 1
Megjelent 1990
BUDACOLOR NYOMDA

ELŐSZÓ

Korunk tanui mindig az elkészült alkotások. Ki így, ki úgy próbálja átmenteni a jövőnek kérdéseit, megrázó élményeit, s valóságérzeteit. Képek és képek, versek és versek. Talán e két rokon-vonzású örökéletű reménység segítheti át az embert a kor nagy kérdésein, bánaton, elcsüggedésen és fájdalmonkon. Borzong a világ, fél önmagától, s elpusztítója az ember is fél. Bizonytalan a másnap, és a holnapután még iszonyúbbnak tűnik. Marad a kétségbeesésen felülemelkedés: a művészet. Gyógyító és áttapintható valóság ez. Szébb és kerekébb világ mint a szürke hétköznapiak dáridója a politika. Hisz vesztesektől vészterhes a múltunk, és a jövővesztések ülnek tort a múlt vesztesei fölött. Hadd legyen virágzó vígasztalás az a szépség mely e könyv lapjairól mosolyog le ránk, és elhitei velünk, hogy az Életet élni kell és a művészet az ami megvígasztalja.

Csupa tűzvirágok, csupa fényvirágok, és csupa jövőtígérő e kötet. A költői esz-közök kimeríthetetlen tárháza ez, mert a költő az, aki szól a máért a holnapért, holnaputánért. A festő az, aki lefényképezi és kordokumentumnak „megőrzi” számunkra ezt a lehetőséget, amit ígér e könyv.

A mindenség hatalmas mellkasa alatt a látszólagos nyugalom mögött, állandó csatát vív a sötétség a világossággal, a rossz a jóval, vagy Isten az ördöggel. Ezt az állandó egyensúlyi állapotot próbálja most a két alkotóművész Ihász-Kovács Éva költő, nemes-veretű verseivel és Geiszler József festőművész csodálatos képeivel „megmagyarázni”, és egyben üzenetet küldeni a mának, holnapnak, hogy eszeveszett természetrombolásunk és elgépiesedésünk még az utolsó 24 óra, utolsó másodperceiben érjen véget. S eszközeikkel tollal, ecsettel rámutatnak arra, hogy gyönyörű-kék bolygónk adta lehetőségünk, már soha többé nem fordítható vissza, ha nem a józanság mértékeivel fordulunk problémája felé.

Nehéz művész-sors jutott osztályrészül mindkettejüknek. Nehéz évtizedek mélyéről érkeztek, hogy most megmutatkozzanak a mának, és nevük – ami rég ismert, elismert, végképp fenn ragyogjon a művészet egén.

„Mert hiába ép a csipesz, kicsúszhat a szív a kezedből, talpad alatt beszakadhat a jég” idézhetjük Ihász-Kovács Éva költő gyönyörű vallomását, úgy adom át a kötetet a képszerető és versrajongó társainknak, hogy úgy olvassák el ahogy készült. Emberszeretetből formálódott, és emberszeretetté állt össze. A Teremtő örömeire és a teremtő láng kigyúlásával. Jó szórakozást és komoly elmélyültséget kívánva hozzá; sok sikert az alkotóinak, és jó elfogadtatást olvasóinak, szemlélődőinek.

Budapest 1990.

Bornemisza Attila író

AKIT MEGFEST A SZÍVÁRVÁNY

Szabálytalan interjúféle Geiszler Józseffel

„Álmodom földöntúli erdőt, álmodom azt, ami Lét”
(Ihász-Kovács Éva)

Szabálytalanul, ám figyelembevéve a sokféle izmus összecsengését, és a lát-szatvonalak keresztűzét, így és most próbálom megvizsgálni mindazt, mely rám háramlódott e kötet kapcsán, és felmutathatok némiképp valami intermezzónyi területet abból az őserdőnyi-nagyságú életműből, mely Geiszler József „tulajdona”. Szavak és fénymágiák vonulnak fel tudatom mélyén, s ez eleve elvontá és absztrahálóvá teszi azt a nagy művet, mely már régóta kiszabott és el nem vitatott Geiszler Józseftől . . .

1935. júliusában megszületik egy gyermek. Egy születés, ám az anya és az apa örömén túl a világnak „csak” egy polgára érkezett. S ez a dátum légyeges, mert a későbbiek során szabálytalanul ugyan, de szó lesz róla a művész életében és egyebütt is. Életreszántan, de vilárajött egy ember, aki később (ma), egy fényes csillaga a magyar és nemzetközi képzőművészeti világnak, aki eligazítja és színeiben egy egész világot mutat.

Sokirányú tanulása mellett is Holló László festőművészt tartja Mesterének, azt, aki a realista világot olyan jól láttatja vérbeli kolorista, és erőteljes képeivel a magyar képzőművészet legnagyobb Mesterei közé küzdötte fel magát. Geiszler József jól választott mestert. Részben a rálátás, részben a fény örök harca, majd a naputak követése váltakozik képein. Költészet a színek orgiája, s azokkal való visszatérés a földre. Szivárványszínű fellegek és ezüst-színű víz egymásbaolvadása, a mólón csónakok, melyek azt várják, hogy elindulhassanak egy nagy-nagy szürrealista kirándulásra valahová a festészet világába, de expresszív úton, s majd kirajzolódjon egy másabb, szebb világ. Mesések és legendaszerűek, impressziók és realitások, elvarázslója a szemeknek, ezek mind ezt éreztetik velünk.

Megpróbáltatások, a háború, a népfelkelés, mind, mind rányomta bélyegét az életre, mintegy jelentette a fesszőfutást is egyben, Illyés szép soraival mondhatnók el: „Aki szépen kimondja a rettenetet, azzal fel is oldja”, vagy Cserhát József szavaival: „Látod világ, ez volt ami volt, mint ha fényképre tapadna szemed” . . . A döbbenet és a plátói szépség összeölelkezése is egyben. Az ókorban talált egyiptomi kőszobor, melyen két istenalak áll egymással szemben és azt sugallják: „jó, amit teszel embertársaidnak, mert használz vele, s rossz, amitől félnék, mert ártasz vele” . . . Talán így, eképp szólítom meg Geiszler Józsefet a festőművészt, a polihisztort, a mindenre tártkarú embert, aki ezt adja nekünk, ezt a fur-

csa, fenséges világát, ezt a megszólíthatatlan modern, ám mégis hagyományos színvilágot, ezt a teremtő szellemet, ezt az ág-rezdüléssel leheletnyi szépet.

Nyilván alig szükséges megjegyezni, hogy minden műalkotásnak megvan a maga helye, ideje és célja. Ám nem lehet öncélú mégsem a művészet, mert nem önmagáért, hanem a szépségért, a harmóniáért, és a megmutatandóért küzd, mióta világ a világ.

Engedjük meg azt a kijelentést, hogy minden műalkotás öntörvényű, s ha ebben valaki is törvénytelenéget, a törvény ellenkező tiszteletét nyilvánítja ki téved. A művészet tehát öntörvényű, ám ugyanakkor belső törvényeknek kötelezően alárendelt, hisz a fény minden irányban halad, és a sötétség fény nélkül csak sötétség maradna, tehát a művészet szabadságát, nem a dadaista alaptól kiindulva, de meg kellett indítani. Geiszler József művészete így lett, lesz öntörvényű, mert nem engedett a csábításnak és sem a kubizmus, sem a szürrealizmus, és nem is a realizmusból építkezik, hanem egy teljesen újszerű képződményt dolgozott ki: a Geiszlerizmust. Tényként fogadható el tehát: a festőművész öntörvényűsége által saját magát adja, adta művészetében, és hatása alá nem vonatkozatható más művész, vagy iskola sem. Felmerül a kérdés? Iskola-teremtő mester tehát Geiszler József? A válasz egyértelmű: igen! A művészet önmagától kell, hogy bemutatkozzon, és önmagától kell, hogy utat törjön, nem a protekciós és államérdek vizsik előre, hanem fordítva, ők irányítják az államok ideológiáját és szellemet teremtenek a sorok, festmények, szobrok között. A művészet individualista, de jóhiszeműen az, akar valami magamutogató kilátást mutatni, és az érdeklődés központjába kerülni, de sohasem öncélúan, hanem mindig a maga erejével, s tegyük hozzá átütőerejével. Megint Illyést hozom szóba: „ahol zsarnokság van ott zsarnokság van”, talán nem állok messze tőle, hogy kijelentsem: ahol művészet van, ott művészet van, ezért nem szabad magyarázni és ráhúzni hamis tézisekre, összehasonlítani izmusokat, mert az is már valahol egy zsarnokság.

Kudarcot vallott az úgynevezett „Szocialista Realizmus”, mert sokat vállalt, de keveset tett le oda ahol tele kellett volna lennie mindennek a tiszta csengésű rímmel, és az életigenlő festészet gyönyörűségével. Csupán politikailag volt megnevezve, de nem szólították meg művészi nevével, úgy, hogy névtelen, de újkori művészet, akkor talán nagyobb hatása lehetett volna. Elárasztotta hazánkat a sok „igényesnek” nevezett Picassó-hatást művelő, utánozó képek sokasága, s ezeket nevezték izmusoknak, realizmusoknak. Semmi közöm a művészet ilyen megvonaglásához, de ahhoz igen, hogy a nagy Mesterek egész sorát hagyják ki a képzőművészeti órákon a tananyagból ahhoz már van közünk. Nem találtuk meg nagy magyar festőinket, ez biztos. Munkácsy Mihály, de akár MS. Mester is a magyar művészet végzetesen nagy alakjai voltak, mégis elhallgatták, és módszeresen kifejejtették őket a tananyagokból, de példák hosszú sorát lehetne citálni.

Ezt ismerte fel Geiszler József, és sajátos tehetségével megalkotta önmaga „izmusát” és senkihez, semmihez sem hasonlítható nagyszerű művészetét. Őt is érte támadás az elmúlt évek során, mint mindenkit aki újat akar, aki szembe mert helyezkedni az akadémiai „előírásokkal”, (megjegyzem sok nagy festőnk soha nem is végzett főiskolát mégis óriás lett!) Színhatásaiban a táj millió színben sziporkázó fényekben fürdik, s a virágok arca is színt kap a megfestett szivárványos égből, amíg az égben szinte ünnepelnek a fehér-kék színek tarkasága, s lenn a vizek csöndessége mutatja, ilyen az Élet, az egyszerű és megismételhetetlen. Ilyen módon látja ő a világot, mint művésztársa írja róla:

*A csillagokat megteremteni
akarásod-földed a végső
hogy elbeszélni mindenáron
köveknek, márványnak a titkot
a gén, a gén művész erővel
szépet alkotni – megtanított . . .*

(Ihász-Kovács Éva: Delila c. verséből)

Sokszor meglepően bevilágítanak a művészi koncepció rejtélyes laboratóriumába. A kép magán viseli születésének bélyegét, lelki nacionálóját. A friss növényen rajta vannak a napraforgó kis hajtsái, de már látszik a mag is, a végső, a cél, hogy újra induljon az örök körforgás. S mégis visszatartóan festi meg képét, hisz „nem elég a célt látni, a célt akarni kell” alapon, máris más felfogásban folytatja a szár kiképzését, mint a címerét a kukoricánál, vagy napraforgónál. Csupa mosoly és fény mindez. Ennek megvan a maga előnye, sohasem lesz tisztátalan, vagyis soha sem lesz a kép mesterkélt. Vannak, voltak olyan műalkotások amiket nem érzünk valódinak, mert csak gyenge másolatok, vagy csak utánozmányai valami nagy iskolateremtő mesternek. Ám itt, Geiszler Józsefnél az őszinteség fénycsokrait szedhetjük össze képről-képre, mert képei valódián őszinték. A modernségben végül is az volt a legnagyobb problematika, hogy egyformára sikerültek, akár a lakótelepi építmények is.

A radikális stílusú festészet is messze túlnőtt művészetén. Meglátni és azonnal lefesteni az alaphelyzet, de a radikálisok még talán szögmérőt és egyéb pótholmikat használtak egy-egy képük tökéletesítéséhez, ezek az úgynevezett „mérnök”-festők az akadémisták közül emelkedtek ki.

Nagyhatásúak a víz és a levegő a Plan-air megoldásai Geszlernek. Csupa levegő, csupa puha szín, és csupa vágyakozás egy-egy képe. Talán itt lehetett tette nézni az ő zsenijét leginkább . . .

A magyar képzőművészet válsága, korunk sajátossága abból is adódott, hogy

az igazi tehetségeket kívülrekesztették a művészi világon, s így csak mint autódidakta-festő léphetett csak fel. Kialakult az amatőr-ség-iránti rosszindulat, a legyek, lefestőizése, a „csak” amatőr-képlékenységgű felkiáltás és ez súlyosan rányomta bélyegét az igazán impozáns tehetséges festők lelkére, munkásságára. A szocialista művészet” ugyanis nem fogadta szívesen, vagy egyáltalán nem, azokat akik nem végeztek főiskolát, vagy valamilyen nagy mester keze alatt különböző stúdiókat. Kivétel is van sok, hisz Szőnyi Mester, a Zebegényi iskola adta kiválóságok nem tehetnek és nem is tehetek a hatalom ezen eljárása ellen. De érezték és éreztük mindazok, akik ki lettek szorítva a „hivatalos” művészetből, hogy igaztalan, és hamis volt az egész.

Geisler József elhítteti velünk, hogy a művészete, mely új teremtő erő, egyedi és megváltoztathatatlan. Alkotómunkássága már nemcsak hazánk, de Európa számos országát megjárta, NSZK, NDK, Hollandia, Brazília, Olaszország stb. Magyarországon félszázánál is több kiállítást rendeztek számára s volt szerencsém jónéhányon részt venni, s megnyitni azt. Művészete az „eretnek” és a „feudális” viszonyok keresztüztében él. Megbonthatatlan a maga megbontottságában és szereti az absztraháló körülményeket, mert maga is elismeri: – széllel, felhővel, színekkel játszom, hogy az egész megbontva egységet is alkothasson.

Ugyanakkor a nagy francia impresszió sem kerülte el szeretete figyelmét, úgy hatottak rá mint Európára Nietzsche filozófiai tanai, vagy Kant elmélete a Világmindenség kezdetéről, kialakulásáról. Csupa prológus és csupa epilógusa ő a művészetnek, tehát csupa Alfája és csupa Omegája a játéknak, figyelemnek, komolyságnak. Akár a fényszín játéka a felhőn, vagy akár a szivárvány-olajszíne egy pocsolóban. Olyan tétre játszik ami megnyerhető. Folyton megnyerhető mert csak az igazat mutatja és forradalmisága rég túlhaladta a forradalmakat.

Miképp lehetséges, hogy mint festőművész a legjobbak között mégis megmaradt nagynak. Ezt csakis szívós munkája, művészszeretete és roppant eltökéltsége tudta csak fenntartani ezekben a nehéz években . .

Így lehet tettenérni sokféle művészi ambícióját, mint szobrászat, festészet, alaplunkák, tervezés, és egyéb, mindaz ami a polihisztorsághoz szükséges. Bár nemrég azt hirdették: „ma a polihisztorok kora lejárt.” S íme a példa: van. Geisler a festőművész, polihisztor a szó legnemesebb értelmében. Így is lehet a latin mondást korrigálni:

Sic itur ad Astra . . .

Faggatom a művészetet, hogy szemelvényekbe szedjem mik is azok a követelmények, aminők egy képet létrehoznek, s azt tökéletesnek láthatjuk. De hiába, nem járok eredménnyel. A képszerkesztés bonyolult tájait bejárva megdöbbe

nek azon, hogy a konstrukciós eljárásom máris csődöt mond. Hát, hogy is vagyunk mi ezzel? A kompozíció alaptétele a jó háttér és az elért „levegő töltetű kép”, de remekműveket látni e nélkül a felállás nélkül is. Tehát rájövünk, hogy nincs szabály mely tördelni tudja a képek mikéntjét, és nincs szabály, csak egyénilag elkészített műalkotás, mely fenséges és tökéletes látásmóddal kiegészül, s páratlan hatást nyújt. Absztraháció és konstrukció. Újabb kifejezések. Lehet, hogy a Kubisták, vagy épp az Avantgarde hagyatékai, de milyen jól lehet velük tért építeni, és időt megtakarítani. A művészet egy csodálatos szélesskálájú út, mely több millió-dimenzióra osztva oly hatalmas, hogy teremthetünk új, s mind újabb csodálatos formákat. Lehet ez jelentékeny, de meg is haladhatja gondolatvilágunkat, hisz maga a végtelenség, a határtalanság már megállásra kényszerít. Bezárattunk egy kis atommagban, melyben kényelmesen elférünk, de mi mindenáron fel akarjuk azt törni és újat megismerni. De nincs-e benn a kicsiben a nagy? Nincs-e a birtokunkban ugyanez a kincs? Valóban. Megvan mindez. Csak hiányzik hozzá a poéta non fit sed nascitur szelleme. Mert e szellem az mely génben tud információkat és titkokat továbbadni. Ez a született tehetség. Némelyeknek megadódik, némelyeknek nem. Van, amikor egy jelentéktelen kis faluban születik meg, van, amikor Budafokon 1935-ben, Geiszler József a festőművész, a nagy tudású Ember, a polihisztor. Ilyen világbaszülettünk, a XX. századba, oda ahol az ember áthágya a Teremtést is, és érleli önnön halálát. Miért ez a nagy sietőség? Miért ez a nagy erőszak? Miért ez a nagy felfordulás, mert valaminek vége szakad, hogy valami új következzen. XX. század. Faggatlak, hová tetted az emberi méltóságot, hova hajszoltad ipari forradalmaid, hogy önnön gyászod megszülessék? Hová a Semmit és hová a Mindent? Lassan véget érsz, és megszülsz Gyermeked a XXI.-et. Hoz-e újat? Lesz-e értelme, ennyi szenvedés után amit eddig elviseltünk??

Szabálytalanul írom e sorokat, lesz e élet még, és lesz e művészet a robotok, az elgépiesedés korában? Lesz-e még Isteni láng az emberben, hogy le tudja győzni önmagát? Legyőzi-e vajon? Faggatom testvéremet a századot . . . Talán lesz, talán nem! Ezt csak a jövő dönti el. Bizonyára már a XXI. századnak fest Geiszler József. Képei ezt ötvözik. A tér sarkában reszkető rózsza? Igen. A tér sarkában, csak hát lesz e tér? Lesz-e XXI. század . . . Geiszler József festőművész, vezetőségi tagja a Cserhát Művész Körnek. Szépséges kiállításainak néhány részletét, s annak megnyitászövegét írtam. Csupa ragyogás volt a Tárlat, és képein az őszinte öröm, és a kétségek számkáztak. Vita. Ma is hallom. A tárlaton egy nagyon jól kimunkált akadémista festővel szemben az Ő képei. Gyerekek zsivalya töri meg a csendet. Mikor a két világot meglátják elnémulnak. Méregetik. Egyik sem tud szólni az ámulattól. Melyik féle festési mód tetszik? Kérdezem a gyerekeket. Szenvedélyes vita. Legtöbbjének a jól kimunkált, egyszerű eszközökkel festett,

közérthető, naivan kidolgozott, de kétségtelenül tehetséges képek tetszettek. A másik – ez a nagyobbik csoport – szó nélkül Geisler József képeire mutat.

Miért? – kérdezem. Miért ez tetszik?

– Mert a színei csodálatosak. Mondja egy kislány.

– Mert bármilyen oldalról figyelem, mindig más, és más, nem győzők betelni vele, így egy másik.

– Nekem azért – mondja egy kis szőke fiú – mert ilyen vihar előtt az ég.

– Igen. Vágják rá a gyerekek. Valóban ilyen.

E kis közjáték után visszatérek a gondolatot. A színek. A fények orgiái. Vihar előtt ilyen az ég. Dehát ez döbbenetes. Vagyis? Állapítom meg magamban, így látja egy gyerek mai korunkban, mert még senki nem rontotta el az izlését, még senki nem magyarázta félre, hogy „hogyan lásson”. Ő „így” lát. Valóságot lát. S titokban megnézem a kép hátulját. Tényleg, a kép címe: Vihar előtt. Tehát igaz az, hogy eddig nem láttatni tanítottak, hanem csak nézni.

Geisler József kiváló pedagógus. Tanított is. Ezt így gondolom amikor beszélgetünk, mert a látszólagos nyugalomban egymást kergetik a felhők, és végelelhatatlan sok fény igyekszik be az ablakon, és a kert fái közt az árnyék-játszik a napsugarakkal.

– Igen. Tanítottam. De inkább beszéljünk a művészetről.

– Rendben van. – Mióta fest?

– Gyermekkorom óta. S mesteremnek mint említettem Holló Lászlót tartom, de szeretem a többi nagyot is. Mindenkiből valamit. Úgy, hogy egyik a színt, a másik a kompozíciót adta. Így tökéletes. Talán ha újra kezdeném, megint festő lennék.

Fényözön a vásznon. Ez egy szentendrei kép. Mégis mikor nézem bárhol lehetne, akár Nápoly külvárosa is. Kozmopolita. Igen. Ő, kozmopolita festő.

Magyarországon 1990. áprilisában.

Mint a görög monda Midász királya. Amihez nyúl arannyá válik. Most mégis mintha ezüstkorszakban élne. Képei kikristályosodtak, s minden külön festékcseppje, külön fény. Gyöngyházfény korszak palettáján. A vízpart fényben ég, és minden mintha higanygőzben élne. Aztán kékes-fehérbe csap át, hogy legyőzze a távolságokat és kössön össze minden óceánt. Vajon hány „Mare-ingotnitum” még? Kérdezem Somlyó Györggyel? Vajon hány szétgurult csepp az élet, melyet össze kell építeni nagy-nagy búrává, hogy éljenek a képek.

Vajon hány emberi lélek gurult széjjel mint a gyöngy és sohasem talált vissza az Ősforrásba, oda ahonét minden származik a Teremtőhöz? Kérdések marasztalnak. Sír a nyír, és örülni illenek neki. Szabálytalanul írom Geisler József festőművész monográfiáját. Inkább sajátos mint szabályos írás ez. Valami féligkész-nyers-egész, valami olyan impresszió ez, mint a gondolat, megteremti az al

...kotó Elmét, hogy messze ragyogtassa szívét. Valami „örök tovasuhogás az élet” mint a Szabó Lőrinci képvízió, valami örök égés a Geiszleri láncreakció és céltrepül.

Odaér a XXI. századba, oda, ahol már készülnek újabb eszmék, oda, ahol a futuristák már megjárták az időgépeikkel a jövő művészetét, oda, ahol csupa tisztaság és fény árad, oda, ahol csak a jelen lecsapódása sói gőzölögnek, oda, ahol ezüstoffényt kap a művészet, és platinává érik. Kéretőznek e sorok a papírra, oda, hol nem mérik arannyal szavainkat, de örök ígének harangozzák, oda a Teremtő gyönyörűségére, oda, ahol a Csend a szolga és a zaj az Úr.

Szokatlanul írom az esszét, szabálytalanul. Képek és idegvégződéses görcse bennem, és suta fejlehajtott virágok. Csupa üdvözölt képet látok, s előrevetitek bátorítást, sikert, és sok-sok könnyet. A bánat keserű könnyeit, hogy vígaszra találjanak, mert ezek a képek, ezek a rajzok, ezek a szobrok előbb-utóbb elérik azt a színvonalat! (hivatalosan) ahová valók. A művészet Pantheonjába.

Szabálytalanul futurizálok és meséket költök, hogy érezzem a Csend idegét, melyet festékcseppek, és esőcseppek jeleznek utamra, utunkra. Csupa csengés az idő, idézem Ihász-Kovács Éva költőt, s rájövök, hogy igazán nem mondhat mást az ember;

*„Az én ruhám a gyönyörű remény,
bátran viselem, több bűnöm nincs . . .”*

(Ihász-Kovács Éva Zsazsa c. vers)

Még nyílnak bennem a szavak. Április 19.-én.

Elkötelezett formabontás ez. A színek krescsendója . . .

Hasztalan volna megkísérelni, hogy valamelyik képét külön kiemeljem. Beszélnek azok önmagukért, nem is kell cégér hozzá, ám a világlátása, a cél szentesítése közben, olyan platformmal él, hogy bonyolultsága, és egyszerűsége lecsillapítja a világ ide-oda mozgó tengelyét. Csupa kolorista színek, halványtónusú háttérben, akár Aba–Novák harsány színeiben öltöztethetne, de nem teszi, átalakulnak a színek, minél jobban özőnlik a Nap fénye, annál fényesebben világít, izzik Geiszler József világlátása. Kolorista, mondtam, de vissza kell fogni a szavam, mert csöndesültek nagy színei és valami halvány zsongító Duna-hab, elveszejti amazt, hogy jobban éljen.

Most zöld pompa a kert és lassan aranyba érik a búzatábla, mert a színek úgy hatnak egymásra, hogy színben és ízben is összeérnek. Akár megfogható ez a világ, akár nem, de mindenképp egyéni, és úgy épít, hogy szinte rombol. Nem szokványos színek, nem szokványos ízek, hanem csupa, új virágszirom, felhőraj, és újból vízbe lép egy fa. Ez ihletett, ez gyönyörít. Köszönöm, hogy láthattam ezt a képet . . .

Az ónszürke felhőkkel koszorúzott táj oly bánatosan nézne, de jaj, most Kodály zenéje sikolt a tájba, és látom, hogy nyílnak a Székelykapuk, és indulnak a legények, asszonyok, leányok a Fonóba, és indulnak a színek, indulnak, hogy Erdélyt szívünkhöz közel hozzák. A képről énekel a Székelyfonó, és a nép szorgos élete, de az ónszínű fellegek ott ragyognak, ragyásan, szomorúan, persze, hisz képzeletünk önszínűsége festette őket. Nagy-nagy kapu tárul s látni véljük, hogy a székely fiúk, leányok szeme nem nevetős, szomorú, félnek valamitől, félnek a végső fellegektől. S közben angyal suhant át a szobán. Istenem, segítsd meg őket.

Egy idő óta nem sok szó esik a képek, szobrok erényeiről és tárgyáról. Pedig egy műalkotásnak erénye, tartása, illúziója és bánata van. Van öröme is, de ezt kevésbé veszik észre mint a bánatot. Örömteli művész pedig nagyon kevés akad. Van, hogy egy kép kacagásra kelt, de tárgya mélyén csak a komikum és a tudattalan feltáratlan mélységeiről van benne szó, ahogy Freud írja. De a bánatos szomorúság a lágyabb dolgok fonákja, és egybeesése a művészi érettség fokának. Csak „akkor születtek nagy dolgok, ha bátrak voltak akik mertek” . . .

Ady Endre is foglalkozott mikéntjével a művészetben és a képírásban is a problémával. Itt utalok vissza a Székely-kapus képre, melyhez szürrealista mondanivalót találtam én is. Plasztikusan ugyan, de minden kép ősi bánatot, és bámulatot okoz. Nevetésre pedig semmi okunk sincs, mert hisz aki nevet nem biztos, hogy igaza van. Bár a Lét kielégülése is egyfajta tárgykör Nietzsche szerint . . . A művészet mint esetlegességi állapot is meghatározhatja a psziché állapotát, s úgy nézhetünk rá, mint gyógyító erőforrásra. A jungi képzetek világa az „ősélmény” állapotába hozhat, a freudi álommagyarázások pedig elhitetik velünk, hogy „kell” álmodni, mert az álom egy végső konklúziót is tartogat számunkra, mégpedig meglepetést. Okozati állapot tehát a művészet szemléltetése, és szemlélése, mert aki egyszer megittasult tőle, az többé nem tudja kivonni magát búvóköréből.

Nietzsche írja: „a mindenséget nagy műalkotásnak tekintem, és csodálattal tekintek eme szépséges, tökéletes műalkotásra, s megtöltöm azokat illúziókkal”, s ezek az illúziók nálunk a művészeti tárgyak. Lelkesülten a széptől, a jótól, megigazolunk, és új, reaktív szellemében figyeljük mindazt a szépet amit ad nekünk. Végláthatatlan hosszú sorokat kéne állnunk, hogy a Föld valamennyi művészeti értékét felleljük, ám nem ezt tesszük, megvásároljuk sokszorosított másukat, s abban leledzik gyögyörőségünk, hisz csodákkal telt ókorunk, a transzcendentális elképesztő magasba-emelt középkorunk, és nem sok jóval, ám lelkes-dolgokkal megálldott újabb korunk alkotásait nézhetjük, hol fejcsóválva, hol úgy mint értéktelen árut, vagy épp úgy, mint újdonságot. Most, most mikor éppen devalválódott világot élünk, érzem azt, hogy kezd devalválódni a XX. század ér-

tékvilága, s micsoda kincs kézbevenni, egy Geizler alkotást, akár szobrot, képet, vagy korongozásából mást. Újszerű fényeivel feltöltve, új világot kapunk ajándékba, s ez az amikor azt mondhatjuk, a művész győzött az időn, s immár felette áll.

Az esztétika alaptétele: „Szép az ami érdek nélkül tetszik”, s így igaz, szép mert nekem szükséges, hogy szépértékeket kielégítse. Ezt látom Geizler József kötetén, ezt a szépséget, ezt az egekbe röpítő szárnyalást. Egyfajta katarzist is látni képein, főleg az újabb képeken, hisz ki-kivillan belőlük gazdag termésre-kész esztétikuma.

Mindennapi életünk szépségeit, és nem köznapiságát látjuk, de igenis a savátborsát, hisz csupa báj, csupa fény, csupa szeretet-lángolás, s valami Janus-arcu kétféleség alakul itt ki, : fényre-tárt-ablak, és a sötétség játéka a fényen Az örökös visszatérés, az örökös változás, talán úgy jellemezhető mint Herakleitosz jelmondatában: „Pantha Rhei”, vagyis minden mozog, minden változik. Az esztétikai szépséget hordozó nacionálé, tehát rányomta bélyegét Geizler József festészetére, s talán egész munkásságára is egyben . . .

Érinteni kell még az etikusság és a tiszta ecsetkezelések jellemrajzát is, hisz nem mindegy, hogy valaki csak rányomja tubusát a vászonra, vagy palettáján elkeverve, tiszta, szép színek milliói keverednek. Munkácsy Mihály annakidején a kék színből hétszáz árnyalatot dolgozott ki egy tanulmányvászonon. Tehát a kiindulási pont az etikai hozzáállás. Az elkötelezettség és a szépség alapmotívuma, a tiszta fehér vászon szeretete, mert akár a fehér papír, a tiszta vászon is vár, hogy színekkel töltődjön fel. Most elgondolkozhatunk a fehér etikusságon. Nem az egyszerű vagy a bonyolult világkép megoldása érdekel, hanem a kiváltott impresszió, nem akadémista vonalazása, hanem a háttér felhordása finom tulajdonú anyagokkal, és eltölt bennünket a tisztasággal amikor látjuk, hogy a távolság viszsztatartó erejében vetett hit igaz. Akár egy szentmise karácsony éjszakáján.

Kép: hófehér vászon, majd kékellik, sőt rózsaszínűvé tetszik, egy csillag jelenik meg a horizonton, majd alatta pirosban játszó kis lámpagyertya fénye, és egy újszülött fekszik a sárgás színű szalmán. Mellette állnak alakok, s végtére is ráismerünk az ezeréves történelem II. évezrednyi távolságából a Megváltó születésére. Pompás, nagyszerűség, elegáns megoldás. Hiteles etikai kép, jól megszerkesztett áomlítás. Ilyen alaphelyzetből már nehéz kivonni pszichénket, mert különös gondolatunk támad. Ilyen egyszerűen kell, és ilyen etikai hozzáállással megindítani képsorunkat, hogy maradandó élményt szüljön. Így, és ilyen megvilágításban, messzeesnek a távoli asszociációk, és leegyszerűsödik az ami komplikált, és elővárásoljuk a misztikumok játékát, és rájövünk: így érdemes, és így lehet alkotni, etikusan, szilárdan, és mégis végtelenül. Ezek a színek harmóniájában az ecsetkezelés legnagyszerűbb és legméltóbb feladatai. Így születik

meg a festészetben is az új, a Megváltó, az előre meghírdetett: a Messiás. Végre, új, és a régeből nőtt. Phönix madár Ó, aki megújította a megszilárdultat és nem bocsájtkozik bonyolult tér-plasztikus megoldásokba, de igenis előre reményt, fényt és etikát arat.

Most, messze kerülöm a Szoc. Reál gondolatát, s azt is, hogy a nevéen nevezett U.n. „Fényes Szellők” nemzedékéhez hozzászóljak. Jól látni, hogy maradandó-ak is voltak köztük, sőt patinás értékek is születtek, iskolák, iskolateremtő mesterek is, nagy művészek is, de talán olyan ez, mint amikor a Piéta képet nézzük, de csak árnyékok és homályos célzásokkal körülírt látszattmegoldást tekintünk. Hadd ne kelljen róla szólni, mert elkerülte figyelmünket. Inkább szólni kell néhány nagy fölfedezésről; Derkovics, Kondor, Szőnyi, és társaik a nagy magyar művészet óriásai, ők nem kerültek a szennyes árba, mely elárasztotta Európát, talán.

Kassák próbálkozásai, kudarcai mutattak utat a végtelenbe, s talán Moholy Nagy László, akik beépítették a Mindenségbe alakjukat. Apolliner mint kezdet, és napjainkban Tandori Dezső újszerű látásmódjával vívta ki azt a szeretetet, amit felsorolni is nehéz volna. Most kitérőnk után újból a lényeg: Geiszler József modernsége volna az, amit el kellene árulni róla. Hisz a szürrealista Geiszler, és az expresszionista Geiszler nagyon jól megfér a naturalista és a szimbolista Geiszler mellett, mint írtam e tanulmány elébe, nem szabályosan írom, nem lehet szabályos tehát e sok kitérő sem, amikor úgy látjuk, hogy mozdíthatatlan akadémista nézet szilárdítja régen a művészetet. De el kell mozdulni, hisz a francia Dages is ezt tette, s Vele megindult az elmozdulás, akkor nálunk legyen ez prófétisztikus előrejelzés; Geiszler József legyen a „magyar Dages”, aki képes lesz elmozdítani ezt az erőt, mely már régóta a művészet „Tartaroszába” lezárattott, s csak parancsra vár; – „Zeusz parancsra”!

Intenzitásában is vizsgálhatjuk, hogy egy-egy mű, mennyire feszült meg a mindennapok kritikájában. A szó eredeti (latin) jelentése: megfeszíteni, kifeszíteni. Minél kevesebb formai elemet rak a művész a képébe, annál kifejezőbb a képe. Tehát példa okáért, minél kevesebb egy napraforgó megjelenítésében, annál többet tud mutatni önmagából, mert kénytelenek vagyunk összehasonlítani a természetben épülttel, s így asszociálunk magával a tárggyal. Tehát a formaelemek kevesebbek, ám a fantázia hozzáadja az elhagyott, vagy szándékosan leki-csinált, vagy még inkább leegyszerűsített tárgyat odafesteni.

A műértés egyik nagy talánya, hogy az intenzitás fokozása mellett, az érthetőség fokozását is elénk tereli. Itt tettenérhető Geiszler kifejezőereje, és specifikusan megfestett tárgysorai is, mert értjük és látjuk azt ami csupa fény, csupa játékoság, és azonfelül is érthetőleges. Milyen kár, hogy korunk művészettörténete keveset tudott felmutatni az intenzitásig fokozott, ám lefokozott utánozmányok-

kal. Ez viszont előrevetítette a közérthetőségre törekvés stációit, melyet tettenérni sohasem lehet probléma.

Néhány szót az ipari formatervezésről is. Autonóm terület ez. Régen – néhány éve – csak hazai formáknak örülhettünk, majd nemzetközileg is hitelesítettek néhányat. Bár jó volna oda visszavezetni a formákat ahonnet származnak, talán az archaikus korba, a népi-díszítőeszközökkel egyetemben, de a modernség megölte a népi formákat és elidegenítette mindazt, amit valaha szépnek, jónak, esztétikusnak találtunk. Ez itt megfogható. Sejtelmes és visszatartó erő az újból feléledt népi ihletésű tervezés, mely már-már elfogadható kialakulási lehetősége van . . .

Geisler József talán kicsit hasonlít Leonárdó Da Vinchi-re, művészetével bizonyára rokon. Az állandó kereső, kutató Elme, a hajó, a repülő problémájával küzdő Leonárdó, a repülés örökös lebegésének kérdését feszegető középkori polihisztor akár ma is élhetne tovább Geisler Józsefben, akit izgat, a repülők belső térkialakítása, a hajók kecsessége, a vitorlások szétszerelt csillagsebességgű indítása, a kő, a márvány, a mozaik, s abból való „építkezés”, az örök „gyermek” a kereső elme, az mind ő. Ő, aki tűzben-vízben, levegőben és a földön az őselemek harcában találja meg világát, a sokszor nehéz, de mindenfeletti valóságtöredéket, agyában feltérképezi a színek elrendezett méltóságteljes énekeit, és elraktározott anyagból kivetíti élete fehér vásznára a festővászonra, vagy táblaképre, vagy korongozik, de mindenképp az alkotás legnagyobb műzsája, hisz mindenben, s mindenütt otthon érzi magát. És jól megérzi sokunk örömét, bánatát, tovarépíti szívünk balkonján a vágyat a szépség után. Daidalosz ő, aki segít szárnyalni, és építkezik a XXI. század képzőművészetét, annak Pantheonját berendezni, s méltóképpen elfogadtatni a világgal. Nagy tervei vannak, ezek a tervek lehetnek jók, jobbak s lesznek kitüntetve azzal, hogy megreformálja vele a középszerűséget, hogy legyen felsőbbrendűség. Emberfeletti művész és ember.

Legyőzte önmagát, s legyőzte a művészi magasokat. Nietzsche szavaival „übermensch-nek” is nevezném, ha szabadna őt így megszólítani. Teremtő erő, a Mindenség hatalmas mellkasa alatt új üstökös a képzőművészet egén aki egy új világot teremt, és soha sem jut Ikarosz sorsára, mert saját szárnyalását, saját maga irányítja.

Ráfigyel a többiekre és szeretettel töltött lény a fényvel, fénysebességnyi lendülettel rohan át a téren és időn, hogy megelőzze korát. Kortalan és ugyanakkor „koros”. 1935-ben született, hogy a képzőművészet palettáján egy fontos dátumot megőrizhessünk, ami kezdete valami fényességes újnak.

Munkáihoz, elképzeléseihez kívánva jó erőt, kívánom, hogy munkái legyenek önégetők, elégetők és világegetők . . .

Ars poétikája megegyezik Ihász–Kovács Éva költőével:

*„Hogy ne ismerjétek fel arcom,
csak mozdulataim világítsanak
egy eljövendő kor biborsugaras hátterében”*

Fohász köznapokon c. verséből

1990. IV.

Jákói Attila esztéta

AKIT MEGFEST A SZIVÁRVÁNY

Ihász–Kovács Éva
versei

GEISZLER JÓZSEF
festőművésznek ajánlom

Ihász–Kovács Éva a „Nyugatosoktól” tanult biztos formaszerkesztést. A sorátmenetek feszessége eleitől végig személyes hangot, sorsvallomást közvetít, s a zárótercináig jutva olyan bensőséges megrendülést érzünk, amelyet Rilke halk borzongást keltő finom megfogalmazásai szoktak kiváltani belőlünk.

A szerző által sikeresen művelt versnem még a Kassák-hatását is hordozó szenvedélyes, retorikus monológ.

Ezekben az írásokban a természetes deklamációk, a szavak, képek, ritmusok jól eltalált rendje, drámaiságig fokozódó ösztönös pátosz szavatolja a lírai hitelt. Így lehetséges, hogy feszélyezettség nélkül olvashatjuk Ihász–Kovács Éva verseit.

A szerző ugyanis hűséges természet. Hűséges maradt Somogyhoz is, hol hosszú, feledhetetlen éveket töltött. Illendő hát, hogy nehéz költői útja e rég megérdemelt állomáson Kaposvárról is örömmel köszöntsük . . .

Fodor András költő

Megjelent a SOMOGY–folyóirat XII. évfolyam 1984. V. VI. sz. kritikából.

Homo - Argentum

Ezüst
ezüsthomlok
felett
felett és mögötte
bent
méyreágyazva
méretek és
törvénszabta
arany magány mögött
Szellemlak szobáiban
lakozik Ezüsthomlok
széles redői
csarnokok koponyaalkat
csontkopolái takarják
Ne szólj
Ne világíts
Hallgass, ez itt
a Szellem hajléka
öröktől
Géniusz fészke
ezüstszó
ezüstírás
homlok argentumból
Él hogy létezhess
alkot hogy
a halál skalgyüjteménye
ne szaporodjék
Tudóst köszönts
az Öröklét egyszerű közkatonáját
zenit köszönts
ezüsthomlokút
nevét a napba fogalmazd
Nevét majd századok őrzik.

Akit megfest a szivárvány

Készülünk az esőre;
bágyadt testét megmossa majd a föld,
fürdik a virágok arcúata
a boldog esőben.

Derüs eső,
aranyat érő özönödben
mikor mosakszik megint a lélek?

Halál ellen mikor mosakszik,
életre mikor paskolja magát
égi zuhanyban;?

Készülünk az esőre,
csendben, hang nélkül készülődünk.
Aszály ellen a megváltó cseppek
csillagok szint a testen.

A lélek kék horizontján
szivárványt nyit a boldog eső.

Bp. 1990.

Fellobogózva a széppel

Micsoda kompozíció áll itt,
nézem a művész hű figuráit,
ötvöződik itt mozaik, ecset;
őstehetséggel sorsunk festi meg.

Új falat rakott bennem a holnap,
kitűzöm dalom, szelid lobogónak.
Fiatal ember. Ki tanította?

Madár is dalol.
Sehol sincs kotta . . .

Ha lehetne

Ó mennyi hó!
Pírulva, rég, tüődöklőn
nézett rám a rét,
s ma lám, a Lét falán
ömlik a sok-sok jég ostobán.
No, lám – gondolod, - jobb éléb
izlelgetni a tél jegét;
megszokva ested a majd a hó
szivedre lép. Mint takaró
A kerítésen a jeget
átdobáltam és rámmeredt
éhesen-fázva egy rigó,

(ha lehetne)

Rigóvá válni volna jó!

Égi festővászon

Mióta áll a kép
s a szürke,
világos háttér,
hogy a fényt leszűrje,
mióta ég a fény,

mint sebhely,
mióta üveg,
mit a szemre tesz fel
és látni próbál csodát,
aki nem várt;

csak nézi ezt a képet,
s mint a mentsvár,
lobog felé a fény,
mit százezer alakban
zene sikolt,
az is szinnel ékes.
Nem látni Istent,
aki illetékes,
s a ragyogás így felcicomázva;
döbbenti rá,
hogy mindenképp árva;
és zárva már a kert,
a szinnel ékes . . .

Nem tudja voltát.
nincs is illetékes . . .

Bp.

Villám

Halálos biztonsággal
sujt le
 a fákon
fekete véraláfutások
 már nem fák;
fekete éj-darabok,
 áldozatai
haragvó Zeusnak . . .
 Ilyen az
emberi szív, mikor
 belécsap egy-egy
csalódás magasfeszültsége,
 én láttam őt
elszenesedve, felségesen
 s üszökként láttam
heverni – tenszivemet . . .
 Szavak villáma
sujtott, világba nem
 kiálthatom: ma már
tudom: milyen a fájdalom . . .

Zuzmarák, szavak

Behorgolta a fákat
az áhítatos és habkönnyű reggel.
Most minden olyan,
mint egy ki nem mondott szó,
amelyet magunkba tartogatunk,
mint az ág a
rügypattanás gyönyörűségét.
Egyszer majd odéppsepri a szél
ezt a kivénhedt telet is,
szétszagatja a zuzmaracsipkét,
kibontakoznak emberi szavaink is,
mint szemérmes-mosolyu fákon az ágak.

Neved örök

Fény ecseted suhog-suhog,
jönnek gazdag motivumok;
aki mindezt motiválja;
művészetét Isten áldja.
Aki szépre újat forgat,
verset illet, igaz tollat,
aki ezer színben rajzol,
megáldhatja az utókor;
aki munkát, ezret rajzol
mindig igazságot markol
Hazánk, igaz festő fia;
neved nem is éri hiba!

Amit festesz mint az ének;
a jövődő nemzedéknek . . .

Te vagy jövőnk akarása;
szép fejedet Isten áldja . . .

Vihar

Villámok napszárnya közt
eső páncélfala.
Tűz és víz harca közt
az ember – egymaga.
Óriás, kék kút az ég,
iszik a föld, a fű, a fa,
szomjas a lélek és szorong,
szinte fél – egymaga.
Cicoma minden,
pőre látszat,
örülnék egy ázott fűszálnak,
csillagnak, melyet a szem láthat,
hangnak, mely végre emberi . . .
S szeretne megérinteni.

Hajnali szonáta

Megjelent Auróra.
S a rózsaszín fény-ujjacsákák
lehúzták köd-hálóingét a tájnak.
Már a nagy hegyek bontakoztak
s a völgy is bronzba-öltözött
köldököt kerekített
s az égett bokrok alatt
bogarak járták nászi tácuk.
Pillogva néztem utánuk.
Szétmosódott
harmatban-fürdőző arcom bodog
nevetés görbületébe iramlik
akár a forrás odalenn
völgyed harsány-szép kiáltása
Ki találta ki hogy
turista útra indul a
fecskesalád
meg a többi madár is.
Színes rovás-írású
– visszaváró –
utlevelet kapnak a fáktól . . .

Hatsoros

ÁTÜLTETTÜNK már minden cserjét
a fecskék házuk lemeszelték
a megtért macska les RIGÓRA
szunnyad a régi falióra
az alkonyat egy égi VÉRKÉP
tűnik a vörös tűnik VÉGKÉPP

Jó estét!

A virágok tűzpiros metafórák
A hold ezüst telefonja kicseng;
felhív a tél,
viseltes. fehér ingben vacog.
Vacog, akár az álmok . . .

Mikor a tél idecsönget,
a benti drótok tovább feszülnek;
gondolatmadarak szállnak,
szerterebbenek,
délre húznak a fecskék . . .
Életünk úgy tovaszalad,
annyink se marad, hogy visszaköszönnénk
annak,
aki hirmondóba visszamarad utánunk?
– Jóestét/

Napkelte a parton

Egyetlen sikbazárt magány a viz.
Majd csak, ha a nap kél,
majd csak ha a szél
bontogat vitorlát felette,
akkor nem lesz ennyire egyedül.

Sok parttalan év óceánján
sodródtam ide: kiheverni
a rossz napok élet,
legalább egy-egy pillanatban
kihalászni a szépet a jót.
Most kel fel a jó nap,
amit kerestünk, megtaláltuk,
megvalósult, piros álom a reggel.

Az élet pegazusain

Lovak
lovak kipányvázva
lovak sörényes felhők
lovak
a hajuk levágva
készülnek zabszagú függők
lovak
a hegedűt húzzák
néznek a kiürült utcák
lovak
feltrágyáznak az égre
termékeny év
a napnak fényessége
Lovak
a koporsód húzzák
te kiszenvedett MAGYARORSZÁG
orcádhoz hegedű surran
szent DÁVID zenél a Holdban
Mi voltál NEMZET
hát ki nemzett
aki a jövővel hencceg???

Én veled együtt TEMETKEZEM
szolga és HUN FEJEDELEM
mert van-e ki a gyeplőt tartja
s figyel SEHOL-SINCS-LOVAKRA

Négysoros

Ez a rigópár verset skandál
és nékem mondja tollba este,
elindul szívem hajnalonta,
hogy a poént is megkeresse . . .

Nyári levél

Ott találkoztam a fénnel,
szemed világvárosaiban,
épp, amikor átutazó volt a szívem.
Bolyongtam a hütlen, hold-arany körutakon,
neonreklámok alatt,
melyek kinyujtották
ragyogó csápjaikat.
Amikor mosolyogtál.
Kerestelek.
A tested forró bástyái körül,
csókjaid tornyaiban,
világító virágok között.
Ezüst szőkőkut voltál s madár.

Tudtam, hogy elutaztál,
még mielőtt megérkezte volna

Vöröslő szemektől
– azt hiszed – kigyultam?
Az éji tam-tam ott fönns sem verhet
szived dallamára!
Maradj a múlás monarchiája,
zárkózz be marxi- szobádba,
s várd a mese hercegeket!
Addig is ezt küldöm neked!

????????????

Megérdemelted!

Pastorale

Pásztor-szelek érkeznek
fény gyúl föl napkeletről
Ebben a kicsi fában
Mária ébredéz föl
Nap-isten szüzeánya
könnyü darázs-raj
festi mintáit szél ruhára
mert nyir-fehér-selyem köténye
most éppen illetékes
nemsokára már kibomolhat
ez a teher az ékes
Felgyúl rózsaszín vére
virága Máriának
hogy új szülessék végtelen
megváltója a fának
Kijövök meghamvazott
hold-arcommal a fénybe
aranyat tömjént és mirhát
önt a tavasz élémbe

Csendélet

Tulajdonképpen alig volt kikelet,
s jóformán minden átmenet nélkül
iderobban a nyár. Sárga tulipán-arca
a napnak fennakadt a földfeletti világ
ág-bogain.
Csak éreztük ezt a tavaszt. A sarokból
idemorran vén komondorhangja a télnek,
de szerelmünk tártörömű fecskéi már
ugye, hogy visszatértek? Szívünk vázáiban
pompáznak az orgonaszálak.

Emlékes balatoni táj

A Nap vizbelép
arany mozdulatokkal,
színezüst lábnyomai
apró tükrökké kerekednek.

Óh, ha teveled látnám
e felnagyított
„födi szivárványt”
a foncsorozott ég
vakító-kék
diszleteit:
a felkiáltójelként-sorakozó jegenyéket,
ha hallanád
a hab-gitár ősmoráját,
a Dalt, muzsikát,
amelyet Bartók kezével a
nyár ír
ég-nagy kottalapra,
s av érben az ének.
Ha hallanád
a tükörtlő
dudorászó
haloványkék, esti zenéjét,
szememből az ázott csillagok
lepergő, augusztusi csöndjét . . .
Ha éreznéd a szív igazát!

Messze vagy, Aranyszemü,
a tulsó partra vetett előlem a hullám . . .

Kettős portré

Két eltévedt prizmás-örömmű-csepp a télből;
porszemek az egyetemes világban,
a haladás két egyszerű közkatonája:
párbajra hívjuk a halált naponta
bátorságunk égre-írt névjegyeivel.
Szabályok bilincset törtük esetlen darabokká;
homlokunk mögé rejtve a teremtés köznapi titkát.
Jegyet váltottunk a szépség őskori-paradicsomába,
mint érett gyümölcsöt, kettészeltük a szerelmet;
azóta egymásbaérkező vénáinkat nem lehet szétválasztani,
Összenőtt ikrek vagyunk a láthatóság külső jelei nélkül;
közös véráramunk és idegrendszerünk,
és tudjuk egymás nyelvét dadogás nélkül;
egyek vagyunk a test jelenléte nélkül,
szervesen és szervetlenül . . .
A lázgörbe-ívű gondolat színes margóin túl,
a kegyetlen ég-messzeség csillagállomásain túl;
s majd szerelmünk piros húsvétjai újra felragyognak a kínból,
mert megkeressük egymás szívdobogását
a Mindenség hatalmas mellkasa alatt . . .

PORTRÉ

Alabástrom-szobra a hunytszemű vágynak,
merre a fényed? hol keressem ilyenkor
naptiszta arcod áhítatát?
Mégmintázlak magamnak,
csupa ragyogás, és soha mást nem látnak meg már
félleg-zárt szemeim . . .
Patak vagy, csillámló-csobogásu,
valami óriás Hatalom szórt Rád ennyi csodát,
hogy szemképráztatóan szinte már az égig magasodsz.
Fogaid akácvirágok, a nap heve
izzik a szádon, angyali sátán vagy, aki elragadtál
oly erővel, hogy szüntelen haldoklom
üdvösségedért . . .

Háromkirályok

Nem születnek már messiások.
Az égen minden csillag hallgat.
Gáspár, Menyhért és Boldizsár
Merre lel nyugodalmat?
Keresik fényözönre szép
Bethlehem táját, s nem lelik,
a tűz is kihuny. Konokul
hamu szürkéllik reggelig.
Hittek álomban, szóban, égben,
hogyan ében égben felragyog
az a várt csillag, az a Szép,
és alusznak a csillagok.
Alszik a föld, madár s mind a fény,
és Bethlehemet nem lelik.
Az ember lábnyoma is fél.

Amire hóval megtelik . . .

Budapest, 1987.

A Nap

Körbehorgolta a margarétát
festett fonálát gombolyítva
lila-szinü illatot hurkolt
makramézott az orgonabokorra
s fönn makramézta az eget
s a lehetetlent megpróbálta
hátha a tizmilliárd sóhaj
besűrítődik anyagába
Barna tábla zöld szálóltése
az Isten rozs-kenyér vetése
és vére kiül a vadrózsabokorra

Ne nyomd meg!

Nem robban fel a gombja!

Kéknyi reménytelenség

Széttört az égen a kék
zománca nap-veriték
megőszült, mire leesett
egészen megfehéredett
Fehér imáim itt zokognak
hiába kaptat a holnap
szétkorhadt pincefenék
foltos kis uszkár Az lett az ég
Rég volt hogy szívem eltemetett
égre vonultál mi lett veled
csillag vezetékein hivlak
százezer fényévre sem vagy
Nem irlak már csak földre le
te ifjuságom kerete
öregségem képe öregség
tapsolok s ideér a fecskék
serege Gyülekeznek
meghalok lesz még ünnep
rigó temessen az égi dal
legyen a vég diadal
Szerettem szép volt minnek
romok közt szállok
ki festi meg

SENKISE

Végigjártam a lelkek áruházait
és nem volt boldog senki
A kacagások presszóviháncolásait
ott sem volt boldog senki
végigkusztram a multat
hallgatóztam
de boldogtalan kulcslyukak
ijedten fogták be fülüket
ott sem volt boldog senki

Léptem jelenbe sok tornyház
lobogózott a szélben ki be jártak
de nem találtam boldog embert
Voltak fölényesek, akadtak nevetőek
de nevetésükből gond szállt
s nem az öröm madarai, amelyek
világnagy szárnnyal beborítanák
a tengert.

Csak a gyermekek gomboznak mosolyogva
piros hintaszívük velük-szállott
vennék világnagy felhőt géznek
bekötözni vele a világot

Bachus fohász

Galambszárnyverdesésű reggel.
Valaki kigyujtotta a napot,
valaki visszaadta mindazt,
amit az eddig ellopot . . .

Halovány ujnymait látom
csillag—csodákká gyulni és
a szerelem átcsap a tájon

mint galambszárnyu verdesés

Jó volna eloltani

A Balaton ónszürke szinpadán
hajódra szállok most, Hazám!
Érzem az éles hullámtáncot,
a kikötők csak hullámráncok.

Ne állj meg Hajó ezután!

Te, Szigliget, Csobánc, Csopak.
idő, ki szorzol, összeadsz,
utazz velem, matektanár,
táncoljunk a viz szinpadán!
A tél fenséges, szép hada
kísérj, sirályok sátora!
Nem vagyok földön s föld felett
a gép uszik, mordul, remeg,
és öbölfüggöny összezárul;
mesélj nekem az Éjszakáról!

Az Éj . . . ? Mit tudom én, hogy mit üzen.
te, nosztalgikus viz üzenj!
Milliárd csillámodat tüzd le,
következik Boglár meg Lelle . . .
Sokráncu szoknyád iderázd,
ez a hullám-estélyi: ez Hazád!
Kiszállni nem tudok, nem is kell,
szinpadra azért lép az ember,
hogy szédítse a gyors futás,
bukás lesz avagy csillogás?
hej, Balaton, ezüst vetés
a Lét – sebekkel – szenvedés!
Hej, Badacsony, hej Jókai!
Jó volna „villanyt” oltani . . .

Orémus

Itt meditálok, Szigligeten,
a fasorban: vétót kiáltó nyárfák
sorfala közt; hallom, ahogy a
szél zugóódik: – nem akar tétlen
maradni– s ha tudna, szót emelne
a fákért . . . Ősz rikatja a lombot
– s okkal – a félés: hull az aranyköny; csordulnak falevényi könnyek: vér szítál
így – háborúk idejében . . .

– ite missa est –

beleborzong a sziv: meghatódik,

– Ite missa est –

ez már nem szeptemberi miseének;
valami elszabadul itt,
főlehajtvá a büszke sudárfák,
(kivégzés), fák (ötvenhatja?)
a fellegtalárba bujt sápadt sugárkévék
hirdetik: itt az ítélet!!!

Szablyák villognak, növekszik a
szorongás, fejszék élei nyöszörögnek,
pusztítani a mindig-Szépet jönnek,
jönnek valahonnét: emberek a kultura nevében
Szigligeten az égre-tárt tenyerü
fákra iszony száll: nem akar
pusztulni az élő: derekára iromba
vasnak odatartva: dacol, sir és védekeznek.
És fellebezünk mi is: e táj kéretlen
védőügyvédjei s szólunk: kegyelmet
e fasornak

Esténként az egybetekercselt
pergamenn-holdat nyeregkápába tüzi a
szél: azt mondják- Szigligetre és hogy
micsoda vágta! Fák álmodják:
tavasz, csecsemő-ág, s mire a telet
átalusszák:

kihirdetik a kegyelmet . . .

Nosztalgia

Az alkonyattal meghal a fény is.
Elszálltak szavaid pacsirtái
meleg köntösként soha többé
nem öltheted fel. Szerlem!

Egyszerű elnevezést kapnak a dolgok.
A lassú tél országa immár közel.

Csörgetem az ősz töredékét,
maradék aranyamat.

Rézüstjében a nap
szilva ízt készít az éjszakából,
reggelre a fény celofánjai
az ég üvegére feszülnek . . .

Józan vagyok.
Sosem volt bennem mámor.
Csak ünnep.

Telek türelmével

A tél türelmével,
havak egyszerű tárukozásaival
magot–befedő áhítatával
napra tárjuk ablakainkat
Egy madár valahonnan
– a festőművész lendületével –
hozza a reggelt

Valahára tavasz lesz

Improvizáció

Kép.

Csigákat ábrázol.

Másznak tejszerű ködben.

Azaz. Csak látszat az
egyszerű csigamozgás.

Egyhelyben álló katonás
csiga sor: csigakocsi.

Egy nagy és négy kicsi

csiga a csöndbezárt
üri homokban.

Lehet spirál-köd;

megszűnt-rendszerű

galaxis-hazugság

fénye: csiganyál-fagyos út,
ide látszik.

Túlél a ragyogás, mind.

A csiga nyál-csillám fű túlél engem.

Engem, aki a lelkemben-hihetetlen

csiga erővel

építkezem újra meg újra;

berajzoló a képzelt naprendszer

hit-csiga-nyállal,

megmért időben,

létem a leltári tárgyai között,

a kiméletlenség-fagyponthulló-fokában,

(oh nem neked lelkizek, de a

sebek levált varr-hordalékai

szinte a szemed láttára

szaporodnak, befednek

eget, birtokolt birodalmat

s ha ez így folytatódik, végül e képbe

ékelődöm, válok hamis teóriák,

csiga-folyamat

műbedermedő volt mozdulatává) . . .

Inkább öltöztess selyem szép

szerelembe, nem akarok beállni-hatodiknak:

Nekem a hetedik nap vagy.

Naptárba arany betűsor,

madarak felfénylő ragyogása: vasárnap.

Mit kezdenék – nélküled –

szivem tekercsére felvett

hangszalagoddal . . . ?

Prométeuszhoz

Fent a messze Kaukázus sziklái között;
mióta lángolsz, vádolva magad, mióta.
Tépdesi sas, isteni májad, igaz a Tüzet leloptad
Zeusz–tenyeréből s a villám kezébe tévedt,
s érzem a vad szorítást, hogy láncaid lereszeljem.
Sokféle isteni jel homlokomon, milyen orom, hol ég az a tűz?
Engem is sejtelem üz, győzni segítsek a sziklán.
Láncaid lomoljanak. Ráspolyozom akarattal a sziklát,
árasztom könnyek ivét, felséges szép mosolyért,
szertetért, szóért, esti virág a talizmán.
Ne élhess kinok ormán, leláncolva köznap igáján.
Törlöm megértés gyolcsába homlokodat.
Kihozlak Téged a messzelevőt a kinokból.
Villám, tűz, feregeteges magasítson.
Félisten szabaduljon, győzhessen emberiségért,
mossa a bánat iszapját:
villámok koncertóját
mondja a szánk
csodáinkban bízik a század

Remény, Pasztellszineken

Százszoros ég.
Dioiptriái messze uszik
a hótarajos szomorúság.
A barackfák megígért
áhitánál
csendben mereng el a fecske.
Feketezakós, kicsi vendég.
Néha felhasítja a
lebegő–kék diszleteket,
s mint üzenet,
messze iramlík.
Ilyenkor merre lehet
nyokmodra visszatálni;
– biztat a szél –
s tavaszi kendőjébe takarja,
parányi,
álom–zöld-szinü reményem.

Cuprum Flosculus

Rézvirágujju osztott kezeidből
szirmok szaporodnak összefogódzott
betonosnak Szeret-igéd ragozva betonoszlop
Sugárutak ivelnek szemeidből az iris
két szemafor biztat szivedig—szabad utra
Rézvirágujju te akarod halál-elleni fegyvernek
csillag csiszolódjék nőjön égi palánta
rozsdának kaszaélre kusszon gladiólusz
Minden minthogyha béke örökre kertemben
sárga évszakká tömegessé sűrűsödve
összefonódva énekeljük együtt a Béke-himnusz
Dudorásszuk szél—hangon szél—citerákkal
valami kell ami elnyomja e szorongást a
Glóbuszon ahol nemcsak virág nő hanem
rakéták és kilövőtoronyok sokasodnak a Jó és
a Rossz szellemei és már hiába koncentrálok
az Andersen—mesék foszforos hátterére
félelemmel tölt el a technika is
Minden agresszivitás Csupán rutinból hallgat a
kő hogy ne gondoljunk az örökös forgás a
felnövekedő erő lehető depresszióira
Minden diplomatikus Az elemekbe—rejtett
aktivitás afelfokokozottság megállithatatlan
perpetum-mobiléje a csönd hártái mögött
zajjá felnőtt suhogások félelemérzet
virsai mit ér mondd itt már a szerelem—seda tivum
Széthull a madárkoncert a nyár elvetéli a
Szépet indul küretre arcát májfoltos levél
takarja rózsák vértéznek apró lépte nyomán
Strucc ez a század fejét homokba furja dacos
játszogat nyurga kamaszként tartsd szorosán
a történelem óriáskerekéből ki ne zuhanjon
légy áram és centrifugális erő légy lelkesedés
ügyelj hogy az ég-re-írott Béke neve szét ne
mosodjék Még itt vagy építkezz szived bölcsödévé
alakítsd a megfogant huszonegyedik Csemetének
Apja jószándék legyen anyja az Ének
Rézvirágocska sugár-kéz ketté te szeld az éjet
zápor—friss szemeiddel mosd el a sáros iszonyt
Oldozz kéz rézvirágujju ne féljek Énekelni
kell a sötétnek hogy világosodjék

Évszakok

Aranyesőtorony.
Fák szárnyasoltárai.
Imák,
mert imádkozni
legszívbelibben a rigó tud.
A Nap arany-kut.
Odafut minden miseének.
Horgoljatok csipkeinget a bibéknek.
Napsugár-kötőtük, horgolók s fonalak!

És fogadjátok a Dalt, amelyet
madarak küldenek szerte!

Ebbe van, ebbe
 hogy mi a világ terve!
Élet a kisdedeknek.
Vecsernye öregapónak!
... Mert nem lesz vége a hónap
az a többi hónap
 csak szünetjel ...

Budapest

Képzelt látogatás
Kőrösi Csoma Sándor sirjánál
Darzsilingben

Imamalmok

Mintha már jártam volna ott.
Nem emlékszem az uccákra,
sem az ottani csillagokra,
csupán a mágneses arcra,
mely minduntalan odavonzott
Tőle tudom,
milyen a lélek őshazája,
a világhírű utazótól,
aki bejárta a szivmagas fennsíkakat,
a szenvedés magasiskoláit,
hősiesen kutatva eredetünket;
s ez az akarat szebben virágzik
minden aranynál.
Álom volt.
Nem utazom hozzá soha többé.
De Hold–emblémás emlékezete
halálig forog szivemben
akár az imamalmok . . .

Adagió

Aranysöényü Nap
Mennyei lovak ügetnek
patájuk kékselymes, lobogós
sörényükből készít majd hegedüvonót
Stradivári

Ezt jöttem megcsodálni
magam is
ezt a zenét
a mindenség-muzsikáju világot
széncinkék menüettjét
rigó szózatot
szélben szaltók, madarak
olimpiáznak
s a szél öttusa-bajnok
szirmot levelet szór a halálnak
az őszi lassunak ne siessen
ezt figyelem
s azt ahogy szállnak
batyuba kötött álmaimmal
a fecskék ahogy mondják
a mindig ugyanazt a változatot
ahogy bucsuzót irnak
kottás szárnyaikkal az égre

Az almásderes sugarak már messze ügetnek
S mivel ez az utolsó nyara szívemnek
fecskéimtől is nehezen bucsuzom
Huznak sörényes felhők szerelmek
a halált nehéz lesz kitalálni
Nap zeng s a tündökletes még fényzuhatagban
zeng egyetlen huron Stradivári

Művészi önvallomás

Hát, ezért lobogtam,
hogy kimondjam a bokrok
omlatag, májusi álmát;
a fák csodáit,
amikor tornyokká növekednek,
kimondjam szalonoknál– szebb
ruhafodraikat,
o mennyi-hab és
százszoros–csipke–csodákat.
Ezért, hogy láthasd,
– ez a sugár-had –,
ami megindul tavaszoként,
sárga folyamatban,
Érted is van,
aki születni készülsz –
meg teérted is, aki
sóhajokban botorkálsz.
Kismama-fák,
mozduljatok ide aranyos
terheitekkel, susogjatok,
ha a Nap fölkel, s ha a Hold
a résen besöpri értem harminc
ezüstjét.
Lobogjatok elárvult éjszakáimért,
teremtsetek fehér botot a vakoknak,
s találja meg biztonságának falait
az is, aki nem vak.
Lobogjatok be minden ablakon,
legyen az ember
emberrel rokon;
szirmaitokkal írjátok ki a szélbe,
ucca porába piruljon
a szó, hogy „béke”
talán még fölszedi valaki ujja,
s egyberakja a pironkodó betük aranyát is,
értelemszerűen megittasulva
a széptől . . .

Álmodom azt, ami Lét

Julius buzahaja,
kislány-szép,
kislány-hajfonat.
Énekek gyöngyhaju kócból,
ez a hullám itt
muzsika most,
bibe-dob,
kocsány-dobverő,
szírompergés,
lent az a rész,
amott Bartók szól,
színek dalolnak
színek, minthogyha Bartók,
színek: Kodály Székelyfonója,
mozdulásnélküli mozdulatok,
menüett: rézvirág-mélyhegedűn,
napsugár-vonó huzza,
ne ébredj!
Még tart az álom,
a gyönyörű bűn, az,
hogy kilested a titkot,
Kodály és Bartók kotta-alakját,
Ehnatont, azon-sárgán, piramisban
Pablo Casals-ot mélységes
tengerszem-árnyalatokkal,
a művészetét,
tekintete most játékhinta,
moccanásnélküli sziget,
simogat,
az, amott meseerdő,
sűrűbeli vad-moccanások,
a csönd billentyűi,
ósi futam, jelenti,
hogy mire képes a kéz,
mire a tervező elme,
a művész; a futamok, a

gyapjuk krescendója
bari béget bennünk,
napraforgó óra, szívek megfogó,
visszakényszerítő szerelme,
jelenti: sosem muló az ami szép
Álmodom
 földöntuli erdőt;
Álmodom azt, ami Lét . . .

Tavaszban

Élet kezdődik valahára megint.
A rügyek zöld csillagai
kipattannak a fényre,
s csak szememmel
simogatom
a csepp levélkék
lelkesezését.
– Igen – ezernyi
árnyalat van
a szivderítően–szép–tavaszban;
ahová éppen beillesz
virágokról–éneklő,
zsolozsmás dalaiddal,
arcod barnára edzi a nap,
s helyettem szél simogat,
asszony Gyengeségű öleléssel.
Szemed ivén a táj
halk miniatürje.
Gyere, benépesítjük
ezt a gyönyörű magányt
szerelmünk szépen szóló
kakukkos örömeivel.

Etüd I.

Itt látom meg a lányok szemeiben a bevetett
buzamezőket;
a fiukéban a szerelemelőtti
magasfeszültség ampereit: itt
gondolom el milyenis, ha éjjelente
egymésbafonódnak, ölelkeznek a gyökerek.
Látom a szomorú árvácskákat kivirágozni
a holtak arcából;

szólnak hozzám, csöndesség hangján,
ahogyan én szólok majd,
szétnyitván könyörgő ujjaimat,
de élek még és szétszórom még
létezésem egyszerű történéseit,
mint a növény, ha oldalt hajlik
a kínai falu cserépben
s fényre—melegre dereng;
pedig — látszólag — mozdulatlan.
Hallom a döngést, zakatolást;
ez az élet! Az utcán iramló
tavaszi áradás, ez sodor, mint egy lélekvesztőt,
s a napfény zászlórudacskáiról
piciny sugár még a szemembe is villan
megérint a tavaszi zengés és zsongás.
Mennyi virág a parkban!

S fölöttük a Nap megáll.

Etüd II.

Mindig a fenti margaréták
virágok Isten gomblyukában
Mindig az Á-ban kezdett nóták
mindig a nem-várt kinyílások
s a becsukodott–ablaku házak

Mindig a lázak
az észbontóak
a fontos dolgok
A nem fontosak
A csapra-vert felhők világa
s a Nap mint árva ballag az égen
Senki sem vezeti kézen
S én sem fogok kezét mással
a mindenttudó árvasággal
a kinyílt ággal mely még nedves
az égből–mosdó ereszekhez
S a fészket mit Kedvesem levett
követik ujak

Én már nem leszek
a fentet nézem

Mindig a csodát
a buja hőt
most vetkőzik az ág
Mossa derekát zimankóban
felszivódom a fenti hóban
a lenti sárba felszivódom

csontból–vert ruhám ott is hordom

Delila

Mindenki megcsodálja,
én – rég csodálom,
elém toppan egy katona,
és itt ül most a farakáson.
Micsoda erő? Felmutathat
tótágas-szobrot, életművet
bennem a régi katona,
benem a derü ülhet
A világgá ment kislány
most talpazatán megpihenhet
örülhet a szobor s alkotó
a pillanatnyi révületnek
Ismerlek rég a Nevedről,
tudom, Ki vagy és mennyi példa
mutatja – verset ír Rólad
egy elfelejtett Lány-poéta
Minden reményünk képbe öntöd
minden gondod elüzi véső ecset,
A csillgokat megteremti
akarásod – Föléd a végső
hogy elbeszélni mindenáron
köveknek, márványnak a titkot
a gén, a gén, művész erővel
szépet alkotni – megtanitott

Emlékek országutjain

Csepelen

azt a rózsaszínű akácot
kései nyárutó szimbolumaként
meg a kert fénnel–telített színeit
barackok hívogató nevetését
a csepeli szél simogatását
őriztem magamban
Esténként a fény–remegésű virágok
mintha a szirmukat hullatták volna
A kuvaszhangu egykedvű éjben
oly mély volt az időtlenség
mintha megállt volna a kapacsengésű
Idő és a felhők is álltak
Márványszínű fakó volt az ég
csak a füvek égtek
meg a lombok aranylegyezői
s a gondjaimat úgy terelgettem
mint pásztor a nyáját ha
szerteszalad a messzi tájon
Most meg a csend kagylóhéjában – zártan
szép távlatok alszanak bennem
örömök kerékpárján fut a reggel
teli vederrel pihen nyugalmam
és festészetről álmodom

Menüett I.

Az emlék
ujjáépül a csöndből.
Valahonnét sugarak hullanak alá,
s a Duna hidja felett
ott lebeg a pillanat
kék szemvillanása.
A szüntelen beszédű viz
magával viszi a titkot,
ami tulajdonképpen
nem is titok már:
inkább álomszerű,
tisza valóság . . .
Olyan, mint egy észrevétlen—fehér,
bársonyrokolyás, tavaszi ág,
csodálatos virágos törvény.
Nem is érintem meg,
félek, hogy összetörném.

Menüett II.

Csak sorsát érzi az ember
melyet nemegyszer átél . . .
csak a fekete felhők vonulását,
a nappal-is-éjszakát,
s az iskolatábla-pillanatot,
mely végképp reádől . . .

Csak a napot, melynek jegyében
megszületett a szemüveges, sötéttaláros
Sors—főügyész
ítéletét:

éjek bilincset,
a fogva tartás iszonyu csodáit,
a létet, melyből mégiscsak kivirágzik
a Cél; s szinte keresztrefeszítve,
de mégis felér
ez a nem-magamért Cél
a megváltással;
Igy, már madárdal!
S fehérbotnyi kezek
ne a kegyelmet nyujtsák,
a kegyeletet,
hanem testvéri-igéket,
áradozást a fényről,
szívét nyujtsa oda tenyérnek,
s érd meg, hogy a fergetegben
Te is az embert képviseld,
ugyanazt a cimet,
mint aki lát,
s a madarak röptét vigyázza,
vesse le könyörületét,
(ez is csak látszat!)
nekünk nem kell más,
sem meghökkenés,
sem vigasztalás,
csak az embernek – embehez méltó társa,
csupán ennyi, hogy ez légy!
S majd ha az ut feléig elértél,
lobogd vissza:
csak ennyit kértél,
csakennyit, hogy a barázda
bár könnyeiddel van teleszántva
ne érezhesd bús napok élet,
mert embernek lenni: a fényév
ezt bocsátja ki magából!
Dolgozol, hát mindenre–bátor,
csak ennyi légy!
S bár lépésed bizonytalan,
fény vagy magad is. Árnyéktalan!

Rózsaág a Heszperidák kertjéből

Üzenetét várja a kiskert,
virágot nyit, madarat kelt
szívem felé mélyen érző
patakokat csobogtat.
Fénnyel üzen a holnapoknak,
melegével a nyárnak,
megcsókolja a homlokomat,
a szememet meg a számat,
dermedten a remetesorstól
hiába én se várjak.
Szavaid akkor szebbek,
amikor felém szállnak,
bimbóitól virággá nehezednek
bennem a sebzett rózsáágak . . .

Csontváry

Az ég homlokát fény surulja le,
Zene a vihar, mily pompás zene!
S Te oldozol e mély partoktól itt;
akit a sorsa patikába vitt.
És avitt egét achát szórja be;
a nap is kékül. Tűzpiros színe
rokon-kiáltás. – Emigy látlak én;
– Te, vén Hold érmét – kitűző legény!
Te szintre—bátor! Sosem színre vak,
adná a sors, hogy megcsodáljalak!
És megvakulnak képek, tükrök, termek.
Csontváry fest, és nem igaz, hogy elmegy . . .
Nem hiszem, hogy kék-zománcu égen
tenger ha sir, – épp az uj a szégyen?!
Én nem hiszem, hogy rög kötöz, ha felszállsz,
tévhit fölél: – „állatok zabálják”.
Már élő marad – holtan is a nagy,
színek, képek, őrzik
és a Virradat!

Egy kép alá

Nagyon régen indultam.
A barlang előtt még tüzet csiholtam a
kövekből;
Vereckénél másztam a sziklát,
daraboltam a lóhust,
azután a szoroson át jutottam ide
– hosszú-hosszu bozótos kanyarok után –
a mába.
Igen. Ide a mába,
ahol összeszorítja szívemet a szomorúság,
mert szüntelen hallom suhogni
a sikoly madarát,
s mert álmaimban is dőlnek a romok
az ártatlan székely-földi gyermekekre,

Ne haragudjatok, nem tudom hallgatni
a szomszédasszony köznapi monológját
s nem tudok rámosolyogni a kirakatok
téli virágaira . . .

NOLI TURBARE CIRCULOS MEOS!

Ne zavard köreimet!

Archimedesi-sorok

Ebben az exotikus zűrzavarban
leoltja majd neon-szemem a század
Te csak maradj hajlítsd el
játékkarikádat
Légy gondtalan
Ne tekints
se arra se erre
a Tejút érhálózata renyhe
Sakkoz egyforma sorsfigurákkal
én meg rajzolgatok kört karikákkal
S közben figyelem hogy tapsol
szép köreimre Római Orr
szép köreimre Római Arcél

Csontkupacom majd elfedi harc,
TÉL.

Glóriásan, szépen

A festészet ez a gyönyörű
anticinizmus
akaratlan is dalra sarkall
mondjam hogy szélnyi cérna felvarrni tü
fejedem haj befujva aranyos lakkal
mondjam hogy krisztusképű rozscipó
olyan mint kenyérbe harapni jó
mondjam hogy illat leheletnyi
paprika zöldje sóskristály fele
kompottal teli csésze
mondjam hogy ölelés amelyből itt vagyok
mint egy Filodendron-level kisimulni-
vagyodó széle
Mondjam mit mondhatnék
ha volna szebb hogy végülis
Szépnek se lásson
Mondhatnám szent hogyha hinnék
angyalhaj ismét Karácsony
Mondhatnám Kő mert megállit
utamba térül életed Remény
de Te a Tejut óriáskerekén
elzugsz fölöttem
forogsz perdülsz előretörsz
reggeli köntösöd kékkék–szótt Fény
Le sem zuhansz mert tart ez a
centrifugális dicsőség
felnézek neveden szólitalak CSILLAG
végleg zugatod a Nap–sörényét
Vágtatsz kengyeles lovadon ANGYALHAJ
Holdas világits
szivembe egyetlen szavadból
épits fel roppant katedrálist
A mérkőzésem Munkácsy kettő
és letörőlheterlen ék-írása
atommeghajtásu jégtörő Szived
ostyának tartsd a vak is lássa

Mutasd meg jobb kezed gyűrűs-ujját nap-gyűrűd
kozmosz-foglalatban
üstökös trombiták fujják hogy Dallá váltál
megfoghatatlan Énekké vált ez a
gyönyörű anticinizmus

Ne fuss el Mester félek
porszemecske – sem követhetlek;

hirnöke – sok-sok ezredévnék.

Budapest, 1990.

Homéros

Aki elképzelted Tróját
fénytelen, drága szemekkel, kinek
époszai felderítésre vezettek: Iliász
és Odüsszeia halhatatlan lantosa, vedd
e köszöntést!

Rég halott vagy: csontjaid elkeveredtek
a csillámló-porú földdel, s vakon is
lobogó szemeidből kivirágzott a piros-álmú
jövendő, mert az elköltözöttek: a nagyok
éltetik tovább az élet: egykori hasznos létük
a példa.

Miként kell forgatni kardot, az ész, hogy
majdani mi is továbbvigyük földszínű
röghátunkon ezt a világot: testünk
táplálja a

földet, szellemünk az utánunk-jövők
szellemeit

fényesítse-csiszolja.

Homeros, aki Hádész
birodalma helyett eleven emberi szívek
szigetén élsz, s örök maradsz bennünk,
követőid maradunk – vakon is.
e leggyönyörűbb példaadásban.

A NAGY JÁTÉKOS – ÓKORI SZEREPLŐKKEL

Zeusz Tartaroszba igyekszik.
Neki tetszik a hév, ahogy indul,
a szép indulatnélküliség: indulatában.
Apja, az Idő: kőben, fában, gyökerekben,
a végtelen győzője mégis győzhetetlen,
s lerombol égi s földi teremtményt.
– De én ellene élek, isteneimmel,
villámokat gondolok ki az égre s felszikkázik
villanásomtól az erdő . . .
Tekergő völgyeken, hegyháton megy az isten,
apja ellen igyekszik,
Tetszik neki, hogy a látszattal játszhat,
s megállhat majd Tartarosz kapujában.
Kiálthat százkarúaknak,
bámész szemmel élednek azok is meg a
Hekatonheirák, s hallják meg a szót:
a jelet: Zeusz Parancsa!
S magában érzi Zeusz, nem győz,
sose győzhet!
Lehet bár a teremtés 8. gyermeke, ölheti apját
az ölhetetlent,
ébreszthet haragvó elemet,
elemekben szunnyadó, ősi erőket!
– Ne menj, kérlelik szinte a fák,
a Félelmet fel ne költsd a félelem ellen,
kövek állnak elébe, s a szellem magasa,
kérlelik szívében a homo Sapienset,
de Ő csak igyekszik
Tetszik neki a szerepkör,
győzni akar,
félelemmel a Félelem ellen . . .
S harsogja az ős erő,
Te sem vagy isten,
te sem vagy isten . . .

UTÓSZÓ TRÓJA FELFEDEZÉSÉHEZ

In memoriam Heinrich Schliemann

Gyerekkorból a felnőtt korba
menteni álmunk csillagokra,
holdakra hágni, s feltört lábunk
bugyolálni semmibe, felhő-rongyba;
úszni az évek zendületében,
le mosni – szégyennel – ami szégyen;
kúszni a Huszárlik-dombig,
vért köpve, hétrét meghajolva,
amíg a lét tart, tenni addig:
Tőled tudom: – tovább kell menni, Heinrich!
Te tudad ezt. S én tudom: Trója, a
messzelevő, bevehető az évek acháj fürge hadával;
harccal, odüsszeuszi-i leleménnyel,
s kiásni végül: negyvenhat éved,
negyvenegy évem sem késő . . .
Kezemben kitartásod
félelmetes kőkalapácsa, s akaratod – íme – a véső,
előttem hősi léted a példa: miként kell . . .?
– Tovább kell ásni, – Heinrich! –
Merre tovább? Milyen létalatti paloták
kőfaláig; mekkora mélybe, hogy a vállig
röggel – befedett test s a poros száj
fel ne kiáltson . . .?
Te Trójára leltél drága barátom!
– Drága barátom, – én meg Illionig
el se jutottam. Bár élve holtan,
éj s nappal utadat látom s Téged vallak utamnak!
Fényt te mutass, Te nagy, pusztíthatatlan régész;
Akit a kő, a vas, és az arany tart: elemek
emelnek – öröknek; erődben bízakodom, Heinrich.
Nincs bennem féls. Utamra, Te világíts!

E vers elhangzott a Magyar Rádió Társalgó c. műsorában 1984–85-ben.
Szende Bessi előadásában.

Euripidész – után – Thézeusznak

Legyőzted a szörnyet magadban,
Legyőzted Minótauruszt.
A logika és ész jogaival
mott te uralkodsz.
Tulajdonképpen könnyű harcolni ott,
ahol nyoma sincs ellenségnek,
fogak, karmok se tépnek,
az egészet csupán kitaláltad,
ahogy Minosz Paszifáé fiát:
a bikától – nemzett szörnyeteget.
Nincs és nem is volt rém.
Csak a bennünk fogamzott – fantom növekszik
amelyet ki-ki legyőzhet, vagy pedig
tovább hordja az
álmot-faló, behemót száját a
sejtjei közt.
Világlabirintus-van: ahonnan lebzselők
adóztatják a szívet,
félemlítenek ál-fél-istenek,
üresfejű hypnotizőrök;
Ariadne-fonalam el nem hagyj
legutolszor.

A bordarácsok kerítése mögött
tetszhalott ül az álomi trónon.
Szétbomlott hajjal a lépcsőn
Magdolna sír, vagy Fédra zokog?
Hazugságból épült, fekete szikla
rántja a mélybe.
Mért nem győzöd le a szívemben
ezt a kettősséget: a Nőt,
aki ezen a meredek szirtfalán áll,
ugrásra készen, amerre
eltűnt a vérnyomon Hippolitosz.

Hádész kapujában

Mindig orfeuszt vártam.
És valahányszor te jöttél,
kiáltam Hádész kapujába,
a dermesztő tél
és sötétség oszlopa mögött
vártam terád.
S mindig, mindenki szemével
a te szemed énekelt;
mindig a szád
két egymásrarakott
félholdja izzott.
Mindenki testével a hangod:
s már te is tudod,
hogy holtra-változott
Euridiké,
s nincs már a Dalok Istenének
boldogulása innét.
Figyelem, ahogy
lopva errefelé tart.
Balján a lant,
jobbkezevel írja a sűrű bozótot,
s halottan nem szólhatok,
merre az út,
körülvesz a síri sötétség.
Fekete ég von rám ravatalt
(mégegyszer halljam a Dalt!)
Csontkerítés, koponyafejfán
keresztül, ha még rámtalálnál,
az az egyetlen test, aki lélek,
felélednék benned, mert félek.

Homályban csillagra lelőt,
megcsókolnám a Közeledőt . . .
Óh, álmok, álmok, balgák, félszegek,
se ember nincs itt, se istenek!

Égi Barbizonban
– In Memoriam Munkácsy Mihály –

Felleghintóján látom, ahogy
Barbzionba igyekszik.
Tetszik Neki a vágta, a lovak
csodás magasokba repítik.

Emitt, balján a
Tejút-paletta,
csillagból-kovácsolt
létra fokán áll,
ott fest, alkot napestig . . .
Otthonos mégis a táj.
Örök szeme a hazára figyel,
Pesten, Békéscsabán időzik,
rejtőzik fényes magasokba
s hasogat vásznat az Időből . . .

Szíveinkben és csupa színben
köztünk élsz, nagy Kolorista,
most is fested a Történelmet:
Kerekfejű PILÁTUST, latrot, tömeget,
a festesz világnagy, égnyi keresztet,
amelyre naponta
felfeszülünk, modern
Krisztus-modellnek.
S egy-egy „izgága jézus”-testre
rá meg ráfested
konok szép, magyar fejed . . .

Új karácsonyi ének

Szenteltessék meg a te neved, BÉKE,
akit a szüntelen vágyak nemzetek,
megszülettél a szabadságtól –
a méhében hordozott évezrednek,
egysejtűek óta.

A virágzó fák ártatlansága, a félelem,
meg az élni-akarás kovácsolta belénk nevedet,
éppen mikor a fekete-halál lezuhant
kétségbeesésünk zsúpfedeles házaira,
s ahogy a vak zaj végre elült,
kábultan tapogattunk apró, tönkretett tested után
koldus álmaink bethlehemi jászola mélyén.

Szegénységünk szalmáján cseperedtél,
s az egyre növekvő fény telt karjai közt
végre felmutatunk a világnak.

Velünk vagy a gyárak izzadtságzagú,
fáradtságtól lihegő gépeinél.
hűvös tenyered megsímítja a szülőszobák
kintól-veritékes homlokát,
s látjuk, amint a magot-takaró hó csücskét
édesanya-mód, gonddal igazítod a rögre.

TE gyújtod meg esténként az egymásért felzengő
szívek kanócat,
s a szerelem függőyei mögött te rendezed meg
naponként a teremtés múlhatatlan csodájú színjátékát:
azért, hogy benépesüljön a föld akaratodból,
hogy mielőbb birtokba vehessük a végtelent,
ahonnan már idevillan jövőnk
sugaras szépsége . . .
Örökkön dicsértessék a te neved, BÉKE!

E versért kapta a költő a „BÉKE ezüst érdemrendet”.

Tél

Fehér kendőjét
a tájra teríti,
harangzúgású, csepp havak úsznak
a szívben,
ahol egy megkezdett dallamot
ringat a szél.
Szétrongyolt, szürkés-kék
ernyő az ég,
alatta behavazott parcellák
bánata sir:
mekkora véső,
milyen radír,
micsoda technika kellene, hogy
kiirthatnánk a szomorúságot.
A csendben prizmás hópihe száll:
megfagyott párjára gondol,
tétován kuporog
a csont-ágak legtetején
egy madár.

Téli szavakkal

Ez az óra az áhitaté,
a szerelem
miseéneke csendül
a magárahagyott, védtelen éjben;
a hó és a szél
végtelenhangú orgonái,
a Mindenség kozmosszal-fedett
csarnokában, ahol
magam is pillanat vagyok;
visszatérő és önmagábazárt,
kiszámítható,
mint egy Pithagorász-tétel,
középponttal,
sugaraim önszorzatával.

Ez a perc a hűség beszéde,
a feltétlen engedelmességé,
mikor az akaratlan szavak
fel-fel törnek a felületre, s odahullnak
a sziklaszilárd öröm
lába elé, fagyok leheletén
meg a törtlábu tél
fehér iszonyatán keresztül . . .

Cirkum dederumt me

Hajnal.
Ősz lett a föld-haja fü
s a virágok roppant szomját
nem oltja többé a harmat.
Bokor hajlik – vigasznak –
sebzett szívünkhöz.
Tanultak. Kijárták iskoláit
a Szépnek; varkocsukba
pillangót kötött a szél;
látták az utolsó-itéletnyi
vihart, tüzijátékát Poseidonnak.
Felléptek a slágerparádén,
ők, a nyár manökenjei;
színes selymeik redői közt
izgatott szél ujjá babrált.
Most kérdőjelek csak.
És felkiált fölösleges haláluk.

– Még egy pillanat –
szólal megafonjába a Nap,
s egy-egy kámzsás sugarat
le-leküld feszülettel.
Virágnak, fünek, tájnak nyugalma legyen.
Szeptember közeleg fehér karingben.
– Cirkum dederumt me –
énekli monoton hangon a szél.

JÁKÓI ATTILA

Jákói Attilának, aki költőként már innen-onnan jó ideje ott mutatkozik a vers mezőnyben, bemutatás helyett azt üzenem: Csokonai. Az érzékenység és a hajlékony törekvés méltatása is hadd lenne ez, valamint afféle szerény mutatás, hogy – talán arrafelé! Még inkább! A szépség és az ész együttese ritkán tapasztalható olyan tökéletesen, mint e lassan kétszáz éve mindegyre csak frissülő életműben. Az is fontos, ki miféle Elérhetetlent néz, miközben a maga dolgát műveli. Sőt, minél inkább elérhetetlen az eszménykép, annál önállóbb lehet a saját termés. Jákói Attila komoly tehetségű költő, és a játékosság jól megfér nála az ég borulataival. Kívánom neki, érezze meg minél többünk örömét, melyet munkáiban innét is, onnét is mind zavartalanabban megtalálunk; hiszen ő adja nekünk ezt, a földi örömök elgondolkozó barátja, egyszerű madarak és bonyolult művészek igaz híve, a nagyon is e földön járó, lelkes Társ: társa amúgy vándorlegényesen bárminek, ami történhetik velünk a kétszáz éve és ma egyformán érvényes úton, melynek célja nem mindenképpen a gyakorlati haszon. És ami aztán, úgy bizonyos messzeségből mégis jobban, hasznosabban, gyakorlatiasabban rajzolódik ki az eltörölhetetlen, nem divatszerű Térképen.

Tandori Dezső

Ahol

a Minden jelen van
ott már a SEMMI érik
ahol a bánya robban
lábad levágják térdig
Ahol a szeretet van
a gyűlöletet mérik
kiáltsd ki fényes-szárnyú hó
a rügyek tiszta vétkét
Kiálts hogy szállni tudjanak
madarak rimek vers- virágok
kiálts hogy minden kismama
legyen ezerszer áldott
Kiálts hogy fekete vétkem
hüs tenyeresem sose legyen lágý
kiáltsd hogy kiköpjem végül
korom is ezt a Náthát
Kiáltsd hogy József Attila forduljon
meg a sirban
kiáltsd hogy Őt és SZent nevét
a világ Szivére irjam
Kiáltsd hogy „székely-szenvedést”
ismerje meg kisedet s porszem
kiáltsd hogy rendet téve szét
könyököm ne feszítsem
Kiálts mert rongyosok vagyunk
sorsunk kéri az alamizsnát
kiálts mert sorsunk kezdeni
letesszük most a vizsgát
kiálts mert szólni nem elég
s a villamos kapaszkódókban
fellelhetem a betüik
legalább-is az Óban
Legalább „tejüket= igyuk
hogy illedelmes csecsemőként
induljunk tág-utakra-vitt
lázadással a Jövőért

ABLAK

A napfény buzakévéét köt
ablakomba.
Ez az egyetlen ablak,
ahova ellátogat az ég.
Szél behajol,
mondatok és köszönések
szétrongyolódott foszlányai
erre lebegnek.
Beteg virágok tárják ujjaik
könyörögve a fényre
Az ablak ébreszt,
félhétkor, világossággal,
és vele tör be
a szemétkuka-dübörgés.
Ilyenkor menthetetlenül elenyésznek
az álmok metszetei.
Madarak keltenek és irógépek.
Eleven ablak
te, összeköttetés a világgal,
Beereszted a nevetést is.

Vidd el szomorú dalaim szerte.
Ha már szívemet nem viheted
semerre, te ablak!

Alpinista

Sütögeti peccsenyét
nem számolja rengeteg vétkét
Nagypénteken turós kenyérbe
azt figyelte hogy sonka fér be
Husa már megsült ideréved
örülök a száraz kenyérnek
mig ő a zaftot ott is hagyja
csillagért felnyult Azt akarja

Erdélyi Dal

Megkérdeztük!

Fecskék mennek.

Lekottáztak Minden Percet.

Bartók, Kodály, kotta szóra,

kottalap az ős azóta.

Elindultak!

Csak rajtolnak,

messze Délen „másként szólnak”?

Népdalt irnak fel az égre,

balladát a magyar népre . . .

Jaj, elmentek.

Kedves, szépek . . .

Szívem sincs már:

– elvittétek –

Menekültek dallama

És Istensegíts falváról

megérkeztek a harangok,

jöttek illatos betük,

isteni, tiszta hangok.

És jött még átok, feketén

ragyásodik az árok,

aki hazulról indult,

igy sóhajt: – eltalálok?

– Testvér, a kapunkig juthatsz

s megnézed ezt az ábrát,

itt is ott is a nyugtalan

kis életünket hágják.

Testvérem, minden tiszta szó,

magyar vagy akármilyen bánat

testvérek, szólni volna jó;

– most temettük szegény „Apánkat” . . .

Sziszifusz

Felgörgetem a sziklát
dib–dáb mozdulatokkal.
Okkal félek, hogy visszagurul,
félhetek tőle. Joggal.
Foggal–körömmel vésem a sorsom,
sziklába, fűbe, fába,
csillámló vasszerkezet
kezet érint, robban a lába.
Dagályba ütközöm, sehol
egy védett–fényű tájék,
még arra sem gondolhatok:
amikor rádtalálnék;
Vérem mossa pirosra,
a forrásnak színes a sodra,
– oldozatok eztán jött napok,
mert vagyok, miként kő sodra;
ragyogj be sziklafal,
hogy ily hamar és sosem végzek,
piros vérem mossa a fű,
s a mindig hű enyészet.
Belerugnék a kősziklába,
de rugdalozni semmi kedvem,
guritom fálnak a követ,
nincs tél, se nyár, se elvem . . .

Hellaszi ének

Füvek közt sárga szögek.
Zöld–remény–zászlóm leszögezve.
Ide szögez le a rettenet is,
Atrahasis fényes tolla lehull.
Gilgames elzúg az Időben,
hullok magam is észrevétlen

Atrahasis nyoma nélkül . . .

Albatrosz kiterítve

Letéptük a csend virágát
kikerültünk minden járdát
ujjam lett kezéd bilincse
most meg tapad jelen–nincsre

Évek sötétek párkák levélkéek csodák vérszegények
döglegyek tengerek parttalan–szegélyek idegen nyelvü
tanfolyamok versek cikkek parittyák szüzek rothadó
sorsu alamizsnák démonok gebe vizslák anyósjelöltek kétszintes
ház még be sem löktek parfömök szeretet dominósan
lobogós gyűlölet szívek kitépve behegedt ölelések fenyőillatu
padlásszobák álmok vétkek homályos patikák ötszobás gráciák

„Istenasszonyok” rimák kihült hálósobák hálálkodása
versömlések korai gyomorrontás megjelenések elveszítések költők
szivem halálomig vérvesztes nekrológok Tanathosz kárt–kítárva
Ajatollahok–főpapok Carterek panamák kések tűzben-
ázók felszabadultak elnyomottak ujságok sárgult kivágásai esszék
nem esszék kifolytak betették verések bénák násztánca kőszemü
hetérák ajálatai sötétek hisztije bengálok nagy tüze
becsapások albérletek ígéreték infantilisak

Rokonok visszapörögtek poklok törvények elszabadultak
„apáim” meghaltak felkészüt tiz körömmel Charon evezősek
hidegszemü kerítők vörösboros terítők önhitre térítők
hajnalok fagyosak érintők köpéstől csuszos biztrók a földön
alvás előnye influenzaások s mindezek csupán egy test romlásának
ostromkezdetei a Duna–parton egy eb kiterítve ravatala
az őszi avar autók rádudáltak lépések jajveszékelés szél
elmsízte folyó eltemette szürkebarátok micsodákkal etettek
sikbazárt egység szociábilis veréb a táj

Emlékszem haza kísértek levelek mennek
néma vagy nem válaszolsz
Albatrosz

kiterítve

könnyeimnek

Poszter

Háttér

nem jó a motivációhoz
háttér
megannyi árnyalatokkal
soha – senkit se szerettem –
mozognak el csak el mellőlem
Ötven mérföld a Holdban
ott van a váram ott van
állani csatasorban
egyikük se tudna
csorba Edények herpesz Csodák
töltötték meg azt a Hét Szobát
a hét szobát ez a kor maga
és mossa véremmel – nem – pirosra
s nincs bokra már a szerelemnek
nektek az ágyam nem vetem meg
fürödjetek véremben Rajta,
mig ki nem hajt a Rügy tavaszra

Dionüszosz napváltásai

Szél írja, írogatja már itt
elavult doktori disszertációit;
s nem fitt a Nap sem
vörösén lóg le
Szélverte kontyos, bomlott
frizurája;
Fodrásza szabadságra megy;
– tekint epedőn a nyárra.
Ruhája sárgán villan. Érik
a szőlőlugas. S majd kicserélik
az égi–hold–prést másikra.
Igen. Nem vitás.
Hisz írás hirdeti. Itt az árazás.
Ragyás felhőtornyok kirakva,
az árcédulák cérnával odavarrva,
ahogy reményünk. Egy szál
cérna csak.
Hogy virradatra jó még virradat.

Földrészek

Ahogy egybetapadtak
ahogy szíjjelszakadtak
háromnegyedrészt kényi ablak
ahogy szerterepültek
ahogy aztán egybegyültek
zöld üvegbe vihart hánytak
bezúzták tükrét óceánnak
aztán ahogyan
panamáta
tűzkeresztjeik vérben áztak
tűzben áztak ki nem aludtak
ahogy arany–sarlót fogtak
arany–sarlóját a Holdnak
Ahogy a tenger felszikkasztott
ahogy URÁNUSZ égbeszállott
ahogy ég lett hogy nézze énjét
s arcát naponta összetörték
ITÁLIA mutatóujja
kulcsolná össze szép hurokba

– mielőtt utódaink „makognak”
jobb hogyha újra kezét–fogják.

Mnémoszüné jóslata

Te már gondolkozol:
szádról a hold gyengéd mosoly
levirágzik,
színei hova hullanak?

Töprengsz.
Álmok, történések felett
s egy felvonásköz
az emlékezet
felvetít egy–egy
át nem élt szövegrészt
tudatodnak.

Te, már tudod:
holnapra sorra leheverednek a
mennyasszony–ruhás barackfák,
összecsukódnak
hajnalka–álmok,
csupán rozzant jelenük van,
ez épül szürkefalú jövővé,
ahol te látsz,
gondolkozol,
s nem ÉRZEL . . .
Ez a vers csupán vészjel.

Összegzés

In memoriam Munkácsy Mihály

A csabai – kora harcból
– lám, az öröklétbe startol.
Attól ég a tűz, hogy rakja,
szeme érlel, s akarhatja.
Ahogy rakja a szivárványt,
színből épít festőállványt:
„Siralomház” ahogy készül:
e századnak „menedékül”.
Menedékül, drága mester,
ecsetedet újra vedd fel!
Újra keverj színt az égből,
szemedből, e drága kékből;
s végy fel szivárványra minket,
mert a szín is szintelen lett!
Mert a vásznad nagy-nagy árkus,
ráfér

ez a sok

PILÁTUS!?!

A „CSERHÁT MŰVÉSZ KÖRT”
támogató kortársak, írók, költők, festőművészek,
orvosok, tiszteletbeli tagok . . .

1. Alföldy Jenő író, kritikus (Budapest)
2. Dr. Béneyi József író, költő (Debrecen)
3. Bodor Tibor színművész (Budapest)
4. Dr. Csapláros Zsuzsa főorvos (Kaposvár)
5. Csányi László író, költő, esszéista (Szekszárd)
6. Csorba Győző költő, író, főmunkatárs (Pécs)
7. Dr. Érsek Ervin jogász (Budapest)
8. Fodor András költő, műfordító, író (Budapest)
9. Dr. Frankl József főorvo, író (Kaposvár)
10. Gönczi Mária újságíró, szerkesztő (Nyíregyháza)
11. Dr. Hegedüs Géza író, költő, történész (Budapest)
12. Dr. Dr. Juba Ferenc Capt, történész (Wien)
13. Ibolya Rojkó Bakos író, történész (Svájc)
14. Keres Emil színművész (Budapest)
15. Jáki Árpád színművész (Budapest)
16. Moldvay Győző író, főszerkesztő (Hatvan)
17. Dr. Hankiss János főorvos, író (Budapest)
18. Polner Zoltán író, költő, szerkesztő (Szeged)
19. Pákolitz István költő (Pécs)
20. Dr. Laczkó András író, főszerkesztő (Kaposvár)
21. Sass Ervin költő, szerkesztő (Békéscsaba)
22. Geiszler József festőművész (Budapest)
23. Dr. Takács Éva főorvos (Budapest)
24. Dr. Szamosi Ildikó orvos (Győr)
25. Dr. Szamosi Jánosné (Győr)
26. Dr. Szamosi János orvos (Győr)
27. Szakall Judit főigazgató Budapest)
28. Somlyó Zsuzsa író (Budapest)
29. Tandori Dezső dr. író, költő, műfordító (Budapest)
30. Dr. Tóth Károly püspök (Budapest)
31. Dr. Kloss Andor főszerkesztő (Győr)
32. Dr. Rodziewicz Béla főorvos (Budapest)

„Cserhát Művész Kört” támogató szervek

II. ker. Tanács művelődési oszt.
Marcibányi téri Művelődési Központ
Délsziget
Metesz
VGYOSZ
Magyar Orvos Művészkör
Rosszullátók Egyesülete
Magyar Írók Szöv. Dél-Dunántúli Csoport
Petőfi Művelődési Ház
Berzsenyi Társaság

Cserhát Művész Kör vezetősége

1. Dr. Ihász-Kovács Éva költő, titkár
2. Jákói Attila újságíró, költő, a kör vezetője
3. Dr. Érsek Ervin jogi tanácsadó
4. Geiszler József festőművész mb. munkatárs
5. Dr. Szamosi Ildikó orvos, mb. munkatárs
6. Dr. Ráczné, Wágner Erzsébet író
7. Dr. Farkas Tibor József mb. munkatárs, h.titkár
8. Rojkó Bakos Ibolya mb. munkatárs (Svájc)
9. Verebélyi Gréta mb. munkatárs
10. Dr. Gera Éva Edina költő, mb. munkatárs
11. Dr. Mikló József numizmata, tudományos munkatárs
12. Osváth István festőművész
13. Kricsfalussy György „tűfestő” (Sátoraljaujhely)

„Cserhát Művész Kör” tagnévsora

1. Bánfalvi Anna hegedűművész (Budapest)
2. Bánfalvi Béla hegedűművész (Budapest)
3. Bánfalvi Zoltán tanuló (Budapest)
4. Baranyai Mária laborvezető (Harkány)
5. Bencze József költő (Budapest)
6. Bodrogi Sándor népművész (Nagykátá)
7. Buza Nagy Lajos költő (Budapest)
8. Chremkó László író (Tatabánya)
9. Chremkó Lászlóné költő (Tatabánya)
10. Csik Lajos ujságíró (Kaposvár)
11. Csillik Tamás költő (Budapest)
12. Dalma Éva író (Szeged)
13. Dárió Paula Furlan (Itália)
14. Erdélyi Tibor festőművész (Budapest)
15. Fekete Éva költő (Debrecen)
16. Ferincsik Árpád festő (Beremend)
17. Dr. Farkas Tibor (Budapest)
18. Gacs Gyuláné (Budapest)
19. Gaál Jánosné (Budapest)
20. Geiszler József festőművész (Budapest)
21. Garamvölgyi Tímea (Békéscsaba)
22. Garamvölgyi Zsolt (Békéscsaba)
23. Giczi Magdolna grafikus (Mihályi)
24. Giczi Mária (Mihályi)
25. Hencsel Antal grafikus (Budapest)
26. Hencsel Antalné (Budapest)
27. Horváth Béla író (Siófok)
28. Ibolya Rojkó Bakos író (Svájc)
29. Jákói Attila költő, ujságíró (Budapest)
30. Jákói Viktor tanuló (Budapest)
31. Jónás Gyula költő (Budapest)
32. Kapolyi György festőművész (Budapest)
33. Kapolyi Noémi (Budapest)
34. Kerék Imre költő (Budapest)
35. Ihász-Kovács Éva költő (Budapest)

36. Bornemisza B. János festőművész (Budapest)
37. Károly Róbert költő (Budapest)
38. Károly Róbertné (Budapest)
39. Kertész Tivadar történész (Budapest)
40. Kisné, Gera Éva Edina dr. jogász (Szeged)
41. Kis Ernő költő (Szeged)
42. Kocsi Ferenc mb. munkatárs (Budapest)
43. Kovács Margit festő (Nagyboly)
44. Kricsfalussy György tüfestő (Sátoraljaújhely)
45. Lupek Lajos költő, író (Pécs)
46. Lupek Lajosné (Pécs)
47. Dr. Nagy Sándor (Eger)
48. Jakabffy László fafaragó (Budapest)
49. Makay Hedvig festőművész (Budapest)
50. Mihályi Balog Béla festőművész (Budapest)
51. Müller István festőművész (Budapest)
52. Kerék Imre költő (Sopron)
53. Mikló József dr. numizmata (Budapest)
54. Ondrik János festőművész (Budapest)
55. Osváth István festőművész (Budapest)
56. Osváth Istvánné gyógyszerész (Budapest)
57. Peterdy Annamária író (Mohács)
58. Pollmann Teréz költő (Budapest)
59. Purák Péter numizmata (Budapest)
60. Dr. Pétersz László történész (Budapest)
61. Rojkó Péter szobrászművész (Budapest)
62. Rács Mihályné kollázművész (Budapest)
63. Dr. Ráczné, Wágner Erzsébet író (Budapest)
64. Roessler H. dr. orvosbíró (Berlin)
65. Dr. Saullai László prépost (Balatonakali)
66. Sárkány Sándor festőművész (Gyöngyös)
67. Sárkány Sándorné (Gyöngyös)
68. Siffer István fotós (Budapest)
69. Solymos Tamás festő (Beremend)
70. Sövegjártó Istvánné tanár (Budapest)
71. Spanpinató Róza szobrász (Budapest)
72. Szabó Andorné (Budapest)
73. Szabó Zoltán író (Győr)
74. Szalai Béláné előadóművész (Debrecen)

75. Szalai Ottó költő (Siklós)
76. Szalai Ottóné (Siklós)
77. Dr. Szamosi Ildikó orvos (Győr)
78. Szombathelyi Sándor műértő (Budapest)
79. Dr. Szirmai Endre költő (Stuttgart)
80. Szász Júlia festőművész (Budapest)
81. T. Ágoston László író (Budapest)
82. Tarossy István (Kolozsvár)
83. Dr. Toperczer Oszkár (Budapest)
84. Tóth L. Ignác feltaláló (Budapest)
85. T. Sajgó Kata kollázsművész (Budapest)
86. Takács Benjamin (Cegléd)
87. Takács Mária tanár (Budapest)
88. Valló Emil szerkesztő (Budapest)
89. Vojtkó Gábor tanár (Budapest)
90. Dr. Kelta András történész (Zalaegerszeg)
91. Zoltai Miklós jogi (Debrecen)
92. Benkő Zoltánné kulturigazgató támogató (Budapest)
93. Verebélyi Gréta költő (Békéscsaba)
94. T. Ágoston Lászlóné tanár (Budapest)
95. Bálintné Kiss Klára (Debrecen)
96. Szederjesi, Baranyai Krisnitzky Lóránt rendező (Budapest)
97. Juhász Károly ujságíró (Budapest)
98. Szigethy Edit ujságíró (Veszprém)
99. Kürtössy Elemérné zeneművész (Budapest)
100. Logodi Sándor (Budapest)
101. Tóth Imre (Békéscsaba)
102. Perjésy Éva divattervező-művész (Budapest)
103. Illés Sándor nyomdavezető (Budapest)
104. Kurucz Ferenc mérnök (Hévíz)
105. Rakovszky József író (Budapest)
106. Polgár András író (Budapest)
107. Oláh János költő (Budapest)
- 108 K. László Gyula operaénekes (Kolozsvár)

Kék vázas csendélet

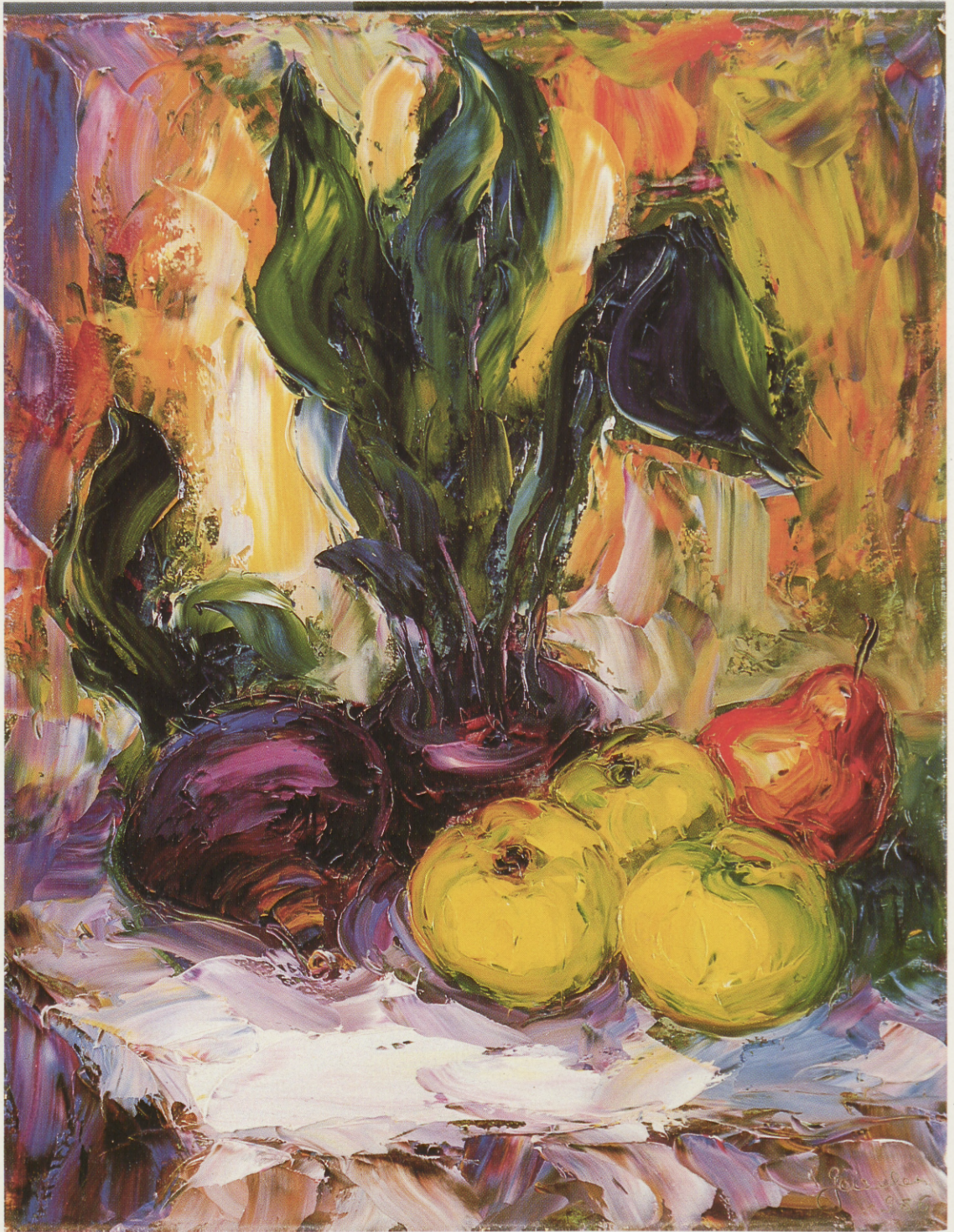

ŐSZ

Napraforgók

Karalábés csendélet

A gyöngyöstarjáni katolikus templom

Csendélet

Erdőrészlet

Lila csendélet

A gyöngöspatai katolikus templom

Vizparti fa ladikokkal

Az etyeki kápolna

Eyeki tanya

Ladikok

OROSZÉCHENY
KÖNYV-
TÁR

Szentendrei templomok

Budafoki pincelakások

Vizpartii fäk

Budafoki halászbárkák

OROSZLÉCHÉNYI
KÖNYV-
TÁR

Vizparti bozótos

Őszi fák a Dunaparton

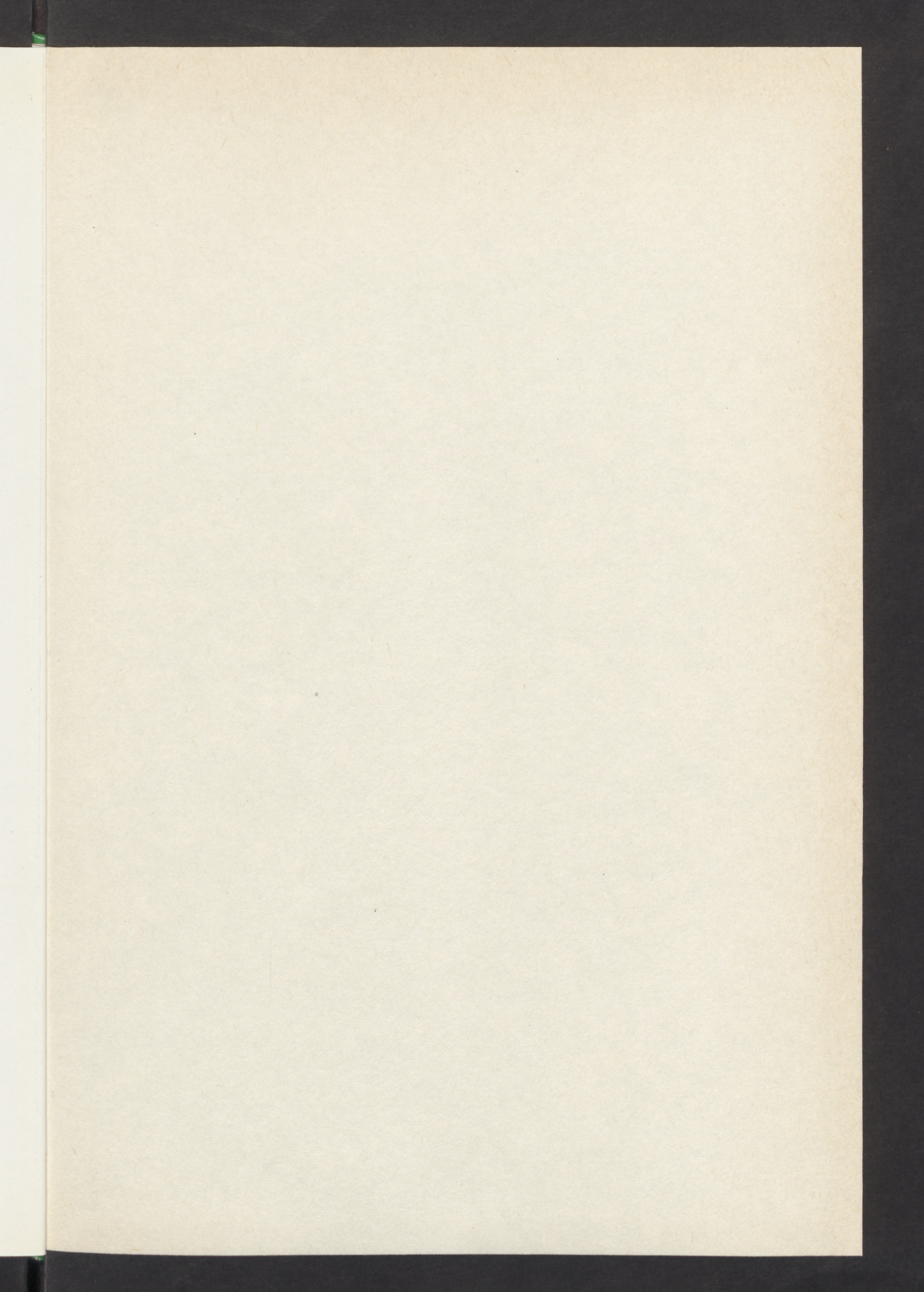

Falusi házak

TARTALOMJEGYZÉK

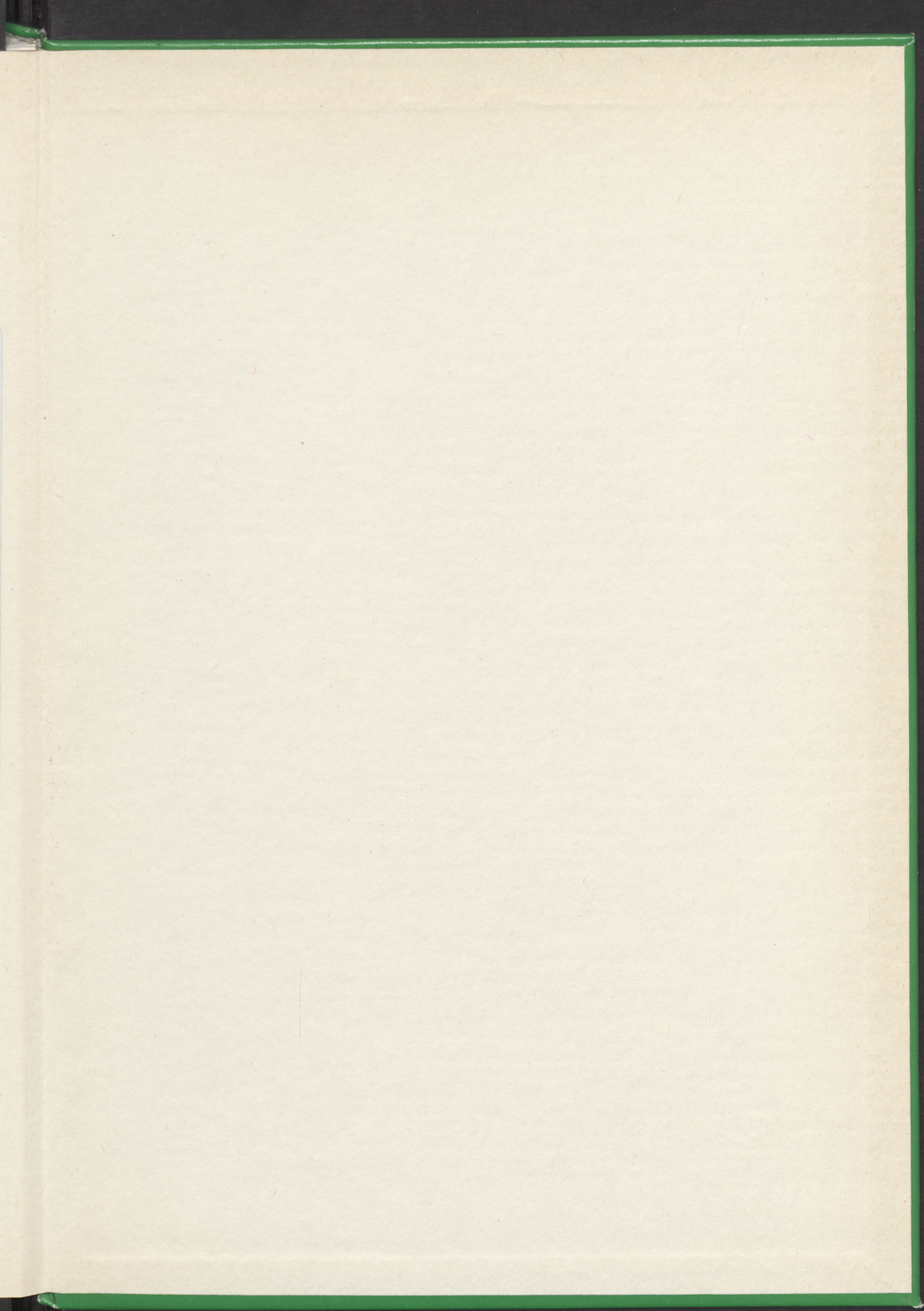
- 5 Előszó
- 6 Interjú Geiszler Józseffel
- 19 Ihász Kovács Éva bemutatása
- 22 Homo – Argentum
- 23 Akit megfest a szívárvány
- 24 Fellobogozva a széppel
- 24 Ha lehetne
- 25 Égi festővászon
- 26 Villám
- 26 Zuzmarák, szavak
- 27 Neved örök
- 27 Vihar
- 28 Hajnali szonáta
- 28 Hatsoros
- 29 Jó estét!
- 29 Napkelte a parton
- 30 Az élet pegazusain
- 30 Négysoros
- 31 Nyári levél
- 32 Pastorale
- 32 Csendélet
- 33 Emlékes balatoni táj
- 34 Kettős portré
- 34 Portré
- 35 Háromkirályok
- 35 A Nap
- 36 Kéknyi reménytelség
- 37 Senkise
- 37 Bachusi fohász
- 38 Jó volna eloltani
- 39 Orémus
- 40 Nosztalgia
- 40 Telek türelmével
- 41 Improvizáció
- 42 Prometeuszhoz
- 42 Remény, pasztellszínekben
- 43 Coprum Flosculus
- 44 Évszakok
- 45 Imamalmok
- 46 Adagió
- 47 Művészi önvallomás
- 48 Álmodom azt, ami Lét
- 49 Tavaszban

- 50 Etüd I.
51 Etüd II.
52 Delila
53 Emlékek országútjain
54 Menüett I.
54 Menüett II.
56 Rózsaág a Hesperidák kertjéből
56 Csontváry
57 Egy kép alá
57 Archimédesi sorok
58 Glóriásan szépen
59 Homéros
60 A nagy játékos – ókori szereplőkkel
61 Utószó Trója felfedezéséhez
62 Euripidész – után – Thézeusznek
63 Hádész kapujában
64 Égi Barbizonban
65 Új karácsonyi ének
66 Tél
66 Téli szavakkal
67 Cirkum dederumt me
69 Jákói Attila bemutatása
70 Ahol
71 Ablak
71 Alpinista
72 Erdélyi dal
72 Menekültek dallama
73 Sziszfusz
73 Hellasi ének
74 Albatrosz kiterítve
75 Poszter
75 Dionüszosz napváltásai
76 Földrészek
76 Mnémaszüne jóslata
77 Összegzés
78 A „Cserhát Művészkör” támogatói
79 A „Cserhát Művészkör”-t támogató szervek
80 A „Cserhát Művészkör” tagnévsora
83 Tartalomjegyzék

2013-3

600 Ft.

Ihász-Kovács Éva – Jákói Attila: AKITT MEGFEST A SZÍVÁRVÁNY